Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 957 — ՈՒՐԲԱԹ 13 ՄԱՐՏ 1887 — 25 (Դ. Տ.) ՄԱՐՏ 1887 — 28 ՁԻՄԱՁԻՒԼ ԱԼԸՐ 1304

20 ՓԱՐԱ (ՅՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԱՌԱՒԱՏ ԿԱՄ ՕՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂԻՂԻՑ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՌՕՐԵԱ ԹԵՐԹԱԿԱՆ ՕՐԱԳԻՐ
Գալաթիա, Նորատունկեան-Խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ՅՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	Համար	Տարեկան	գահեկան արծաթ	160
»	»	Վեցամսեայ	» »	80
»	»	Երեքամսեայ	» »	40
Դուռս առաց	»	Կ. տարեկան		
թղթատարով		տասնեկան	» »	240
Դուռս առաց	Համար	Կ. տարեկան		
թղթատարով		վեցամսեայ	» »	120
Ասիա եւ Եւրոպա		տարեկան	դրամ	56
» »		վեցամսեայ	»	28

[illegible]

Կ. ՊՈԼԻՍ, 13 ՄԱՐՏ, 1887

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿՒՔ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

(ՄԱՐՏ 18 ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 22 ՄԱՐՏ.)

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐԲ. — Ս-ՖՆ, 20 մարտ. Ա.յսօր ի Փիլիպէ տեղի ունեցաւ մեծ գումարում մը, յորում ներկայ էին Արեւ. Բուլղարիոյ գաւառաց պատուիրակներ։ Այս ժողովոյ մէջ հաստատեցաւ Միացեալ-Պուլկարիոյ անկախութիւնն ամէն ոտնձգութեան դէմ պաշտպանելու որոշումը։ Ժողովը նաեւ որոշեց «Հայրենասիրական դաշնակցութիւն»մը հաստատել, և 24 անդամէ բաղկացեալ դիւան մը կազմեց։ Տը. Զօնաքով Նախագահ անուանեցաւ, «երկրին ներքին թշնամիներն աղդուապէս հալածելու պաշտօնով»։

—Ի Պուքրէշ զրոյց կայ թէ քանի մ'օրէն գրավարեղի Սոպրանիէի անդամոց մեծամասնութիւնը խոստացեր է խնամակալութեան՝ ուղած պահուն Պուլկարոյ Վեհապետ հռչակել զԱլեքսանդր Իշխան։ Ն. Բարձրութեան նախկին ախոռապետն, որ միանգամայն աւստրական սպայ է, մտեր է պուլկար բանակին մէջ։

—Շաբիր փաշա իմացուցեր է ռուս կառավարութեան թէ Բ. Դուռը չպիտի փոխէ Պուլկարիոյ նկատմամբ իւր քաղաքականութիւն, և զօրք չպիտի զրկէ յԱրեւ. Բուլղարիա։ Պ. Նելիտով առաջարկած էր, կ'ըսէ Թայմս, որ օսմ. զօրաբանակ մը զրկուի Փիլիպէ։

—Մպտեալ ռուս սպաներ Ռումանիայէն անցնելով Տոպրուճա գացեր են անցեալ շաբթու մէջ։

—Թագաւորական նշան մը կը համարուի որ ռուսաց կառավարութիւնն յաջողած է երեսուն միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մը կնքել ի Պերլին, միայն 4½ առ. 100 տոկոսով։

—Պուլկար կառավարութիւնն աղդուապէս ի գործ կը դնէ զինուորական օրէնքն այն գաւառաց մէջ որք այս բացառիկ դրութեան ներքև դրուած են յապահովութիւն։ Քաղաքացի ժողովուրդը շատ կը գանգատի այս զինուորական դրութեան անպատեհութիւններէն։ Դիմեպաններ որք իրենց խանութները բաց կը պահեն արդիւնաբեր ժամերու մէջ, և թող կուտան որ քաղաքական գումարումներ տեղի ունենան հոն։ Ծանր տուգանքներ կը վճարեն։

—Անգլիոյ և Պելժիոյ գահաժառանգ Իշխաններն և Ռուսիայէն ալ Մեծ-Դուքս Միքայէլ և Մեծ-Դուքս Վլատիմիր և իւր կին Պերլին գացեր էին ներկայ գտնուելու Վիլհելմ Կայսեր տարեդարձին։

—Զարն, իւր եղբօր պարահանդէսին մէջ, վերջին դաւադրութեան անյաջողութեան առթիւ զինք չնորհաւորողներուն ըսեր է պարզապէս թէ «Կեանքս Աստուծոյ ձեռաց մէջ է»։

—Ձերբակալեալ ուսանողաց վրայ դատուած «դիրքն» և «պայուսակը» կը պարունակեն եղեր ռումբեր, որոց մէջ կան եղեր եօթն լիպրա ուժանակ կամ մէլինիտ, և 200 հատ թունաւոր գնտակ։

—Բեռերպուրկէ եկած նորագոյն տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ «Սահմանադրականաց» դաւն և Ազնչականաց դաւն տարբեր են։ Բեռերպուրկի պահապան զօրաց մէջէն 100 է աւելի սպայք Սահմանադրասիրաց դաշնակցութեան մասնակից են, և Կառավարութիւնը կը վախնայ, ձերբակալելու բոլոր կասկածելիներն, որք յոյժ բազմաթիւ են։

—Ռուս կառավարութիւնն խմացեր է թէ խորին դժգոհութիւն կը տիրէ բանակին մէջ, և այս պատճառաւ դաւադիրը մեծ յաջողութիւն կը գտնէ զինուորականաց մօտ։ Հետեւապէս, պատերազմական նախարարն որոշեր է բարձրացնել ենթասպայից թոշակն, որք ամենէն աւելի դժգոհութիւն կը ցուցնեն։

—Կ. Պոլսէ կը հեռագրուի. Նապոլիով ռուս հարիւրապետը, մին է հեղինակաց Պուլկարի ապստամբական փորձին, Կ. Պոլսոյ շրջակայքներն հրոսակ մը կազմեց, որ պիտի արշաւէր ի Բուլղարիա։ Այս հրոսակ 100 մարդէ բաղկացեալ էր, որք Զեռնակորացի էին բոլ մեծի մասին։ Օսմ. կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ արգիլելու։

—Զեռնակորեան կառավարութիւնն իւր առնաւոր հպատակաց արգիլեց զէնք կրել։ մինչ սլաւ Բիլիստոնեայք ազատ կը թողուին յայտ մասին։ Նոյն կառավարութիւն արգիլեց նաեւ ծովու ճամբով ցորենի արտածումը Զեռնակորայէն։

—Ռուսիոյ Կայսերական Խորհրդոյն առաջիկայ նստաշրջանին պիտի ներկայացուի մաքսային ծրագիր մը, որով ծայրայեղ պաշտպան—դրութեամբ կը բարձրացուին մաքսերը։

—Ռումանիոյ Երեսփ. ժողովը վաերացուց Ռումանիոյ և Դերմանիոյ միջեւ կնքեալ առեւտրական դաշնագիրն, որով Դանուբեան թագաւորութիւնն և մեծ Կայսրութիւնը փոխադարձ զիջումներ կ'ընեն մաքսերու մասին։

—Եգիպտոսի անգլ. զինուորական վարչութիւնն անգլ. դրաւման բանակին հացի և մսի մատակարարութեան համար պայմանագրեր կնքեր է մինչեւ 1888 մարտ 31 թուականն։ Ըսել է թէ Անգլիացիք անկէ առաջ Եգիպտոսէն երթալու միտք չունին։

—Կ. Պոլսէ մարտ 18 թուով եւրոպական լրագրաց ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ Վեհ. Մակար Կաթողիկոսին (Աբեղեան մէջ հրատարակեալ) Կոնդակին իմաստն, որով Ն. Վեհափառութիւն կը պատուիրէ Ռուսահայոց Առաջնորդներուն որպէս զի ամէն դպրոցի մէջ կրօնագիտութեան հայ ալակերտներու հայերէն աւանդման հոգ տանին։

—Զարն իւր գերդաստանով Լիվատիա կ'երթայ։ Այս օդափոխութիւն այս տարի սովորականէն աւելի կանուխ տեղի կ'ունենայ, հաւանօրէն Բեռերպուրկի դաւադրութեան հետեւանք։ Ասոնք Զարը Սեւաստափոլ պիտի երթայ, Սէրգէ Նորաչէն զրահաւորին ի ծով իջուցման հանդիսին նախագահելու։ Առ այժմ դէպ ի Պաղտամ և ի Կաւկասիա կայսերական ուղեւորութեան խօսք չկայ։

—Բեռերպուրկէ կը ծանուցուի մարտ 18ին թէ Ռուսիոյ Սինոդին անդամներէն ոմանք առաջարկեր են որ կղերին թոյլ տրուի ռուսական եկեղեցեաց մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել ի Ռուսաստան հրացանի բռնուած «զոհերուն» համար։ Ընդհ. Պրոկուրոր Պ. Բոպեդոնոսցեվ զիւր բոլոր ազդեցութիւն ի գործ դնելով հաղիւ յաջողեր է արգիլել այս առաջարկի ընդունելութիւնը։

—Մարտ 21ի երեկոյ, գերմանական Համալսարանաց 4,000 ուսանողք ջահագնացութիւն մը կազմեցին ի պատիւ Կայսեր։ Մեծ ցոյց մ'ըրին Պալատաց առջեւ։ Կայսրն և Կայսրուհին երեւցան պատշգամին, և Կայսրը քանիցս խոնարհութիւն ըրաւ։ Ուրիշ ցոյցեր եղան Պիզմարք Իշխանին և Մոլդքէ Կոմսին պալատներուն առջեւ։ Պ. Պիզմարք պատուհանէ մը երեւցաւ, և շնորհակալ եղաւ ամբոխին։ Կայսրն իւր առջեւ կանչեց քանի մը ուսանողներ, և ուրախութիւն յայտնեց դպրոցական երիտասարդութեան հայրենասիրութեան համար, բատ որում երկիրը շատ բան կը պահանջէ ուսանողներէն, «պարագայից ծանրութեան պատճառաւ»։

—Պելկրատի ռուսասէր թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Սերբիա զինուորական պարմանդիր մը կնքեր է Աւստրիոյ հետ, աւստրօ-ռուս պատերազմի մը համար, որով սերբ բանակն աւստրական բանակին պիտի դործակցի եղեր։ Բայց կառավարական լրագրերը կը հերքէ զայն։

—Կ. Պոլսէ կը հեռագրուի թէ Բ. Դուռն, անբաւական համարելով Նիքիդա Իշխանին տուած բացատրութիւններն իւր սպառազինութեանց համար, միջոցներ ձեռք կառնու որպէս զի Զեռնակորացւոց և Ալպանիացւոց միջեւ պատերազմ տեղի չունենայ։ Ալպանիոյ օսմ. հրամատար Բէճէտ փաշա ուշի ուշով կը քննէ երկրին բոլոր զինուորական կէտերը։

—Սոֆիայէ մարտ 19ին կը հեռագրուի առ Թառթէ, Զանբովէանցներու Ռիզա Պէյի հետ տեսակցութեանց և Ռիզա Պէյի Խնամակալներու հետ խորհրդակցութեանց հետեւանք, համաձայնութիւն անհնար կ'երեւի։ Պուլկար Կառավարութեան անդամք կը մերժեն ամէն զիջում։

—Ձերբակալեալ Զանբովեանք արձակուեցան։ զի կարելի չէր եղած օրինապէս ապացուցանել անոնց մասնակցութիւնը զինուորական ապստամբութեան։ Միւս ձերբակալելոց, ընդ որս Պ. Քարավէլովի, հարցաքննութիւնը կը շարունակէ։

—Ի Տուպնիցա Սոպրանիէի ընտրութեանց միջոցին Խնամակալութեան կողմը բռնող վարժապետ մը և երեսփոխան մը սպաննող անձանց դատաստանն այս օրերս կը սկսի ի Ռատոմիր։ 200 վկայք պիտի լսուին։

—Ռուս լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Կ. Պոլիս ապաստանեալ Պուլկարք Զարին ծննդեան տարեդարձին առթիւ իրենց բարեմաղթութիւնները մատուցանելով առ Պ. Նելիտով, աղաչեր են որ Զարն ազատէ զՊուլկարիա բռնաւորներու լուծէն։ Դեսպանը պատասխաներ է թէ Զարը Ռուսիոյ շահուն համաձայն ամէն բան պիտի ընէ օգնելու համար Պուլկարիոյ որ ելնէ արդի տագնապէն։

—Զարին դէմ եղած փորձին վրայ, ի Խարքով ոստիկանութիւնը գտեր է յեղափոխական շարժման մը հետքն, և ձերբակալեր է քաղաքին Համալսարանին ուսուցչապետներէն մին և ուսանողներէն զոմանս։ Բեռերպուրկի ոստիկանութիւնն ևս ձերբակալեր է յեղափոխական պարագլուխներէն մին, նաւարին սպայ, մտերիմ բարեկամ Սուխանով սպային, որ 1882ին հրացանի բռնուած էր Իրրեւ Ոչնչական։ Ձերբակալեալ սպան չիներ է Զարին վրայ արձակելի ռումբերը։

—Նեւսքի պողոտային վրայ ձերբակալեալ երեք ուսանողք, որք յիշեալ ռումբերը կը կրէին, յայտներ են իրենց անունները, Ստեփանով, Կոնեբալով և Անտրեասի, և անոնցմէ մին լալով պատմեր է թէ «յեղափոխական դործադրիչ մասնախումբն» իրենց մահ սպառնալով հարկադրած էր զիրենք ակամայ դիմելու այս փորձին, թէ նոյն օրն ալ, մարտ 13ին, մասնախմբին երկու անդամք իրենց վրայ կը հսկէին, և թէ ռումբերն արձակելու նշանն անոնք պիտի տային։

ՌՈՒՍՕ-ԱՖՂԱՆ ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ. Ապշեցուցիչ լուր մ'եկաւ երէկ Աֆղանստանէն։ Բեռապուլի Էմիրը պատերազմի յայտարարութիւն ըրեր է Ռուսիոյ դէմ, ամբաստանելով զԶարն իբրեւ բռնաւոր և բռնաբարող դաշնագրերու։ Էմիրն, որ անշուշտ մեզմէ աւելի աղէկ գիտէ ռուսօ-աֆղան սահմանաց գործերը, կը ծանուցանէ թէ ռուս զօրքեր կը յառաջանան դէպ ի Աֆղանստան։ — Աւասիկ նո՛ր խնդիր մը, որ հասարակաց ուշադրութիւնը վերստին դէպ ի Արեւելս պիտի դարձնէ, և Պալքանեան գործերն ասոնցմէ մը մոռացութեան պիտի տայ։ Բայց իմանալիք քանի մը բաներ կան ամենէն առաջ։ Ապտ-իւր-Բահման Խան՝ զոր «Իմաստուն Թագաւոր»մը կը համարէին Անգլիացիք, արդեօք ինքնայօրդո՞ր բրած է այս պատերազմի յայտարարութիւն, թէ Անգլիացւոց խորհրդով, եւ ի՞նչ մասնաւոր եղելութիւններ՝ դեռ եւս մեզ անծանօթ՝ հարկադրած են Աֆղանստանի պէս տկար Պետութիւն մը, որ՝ իւր մէջ ծագած ներքին ապստամբութիւն մը դեռ չնուաճած՝ Ռուսիոյ պէս Տէրութեան մը դէմ պատերազմ հրատարակէ, բատ երեւոյթին նախայարձակ լինելով։ Դիտէինք թէ Ռուսք անդործ չէին կենար Կեդր. Ասիոյ մէջ։ Դիտէինք թէ Աֆղանները ալ պատերազմի կը պատրաստուէին Էմիրին յորդորանօք։ Բայց Աֆղանստան տակաւին ժամանակի պէտք ուներ ինքզինք պաշտպանական վիճակի մէջ դնելու համար, և Էմիրին այս յայտարարութիւն բողոքովին անակնկալ եր։ Կը յիշուի թէ նոյն իսկ անգլիացի առաջնակարգ դիտողներ կը գրէին վերջերս իսկ թէ, ռուսօ-աֆղան պատերազմի մը հրատարակման յաջորդ օրն իսկ Ռուսիոյ դարձը պիտի լինի տիրել Հերատի, զոր դիւրաւ ձեռք պիտի անցուցէին. զի Հերատ տակաւին հեռի է պաշտպանութեան վիճակի մէջ դրուելէ։ Անգլիա պիտի փութա՞յ դիմել Աֆղանստանի Էմիրին՝ իւր դաշնակցին՝ օգնութեան։ Բայց ո՞րչափ ժամանակ, ո՞րչափ ծախք պէտք են Անգլիոյ՝ կեդր. Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ դէմ պատերազմ մը մղելու համար, առ որ Մեծին Բրիտանիոյ բոլոր պատրաստութիւնն եղած էր ցարդ՝ երկաթուղոյ մը չինութիւնը մինչեւ Բէնդա։ Բայց այս ենթադրութիւնները չարունակելէ առաջ պէտք է որ առաջիկայ Սուրհանդակը տայ մեզ Աֆղանաց Էմիրին տարօրինակ ընթացքին բացատրութիւնը։ Մինչեւ որ տեսնենք այնպիսի բացատրութիւն մը, չենք կրնար հաւատալ թէ Ռուսօ-Աֆղան Պատերազմի վերջնական յայտարարութիւն մը կատարեալ իրողութիւն մ'եղած լինի արդէն։

ԿԵՂՐ. ԱՍԻԱ. Խիվայի Խանն Եւրոպա կուգայ։ Բեռերպուրկէ հրաման ղրկուեր է Մերվի Կառավարիչ Ալիխանով զօրավարին, որպէս զի պատրաստութիւն կատարէ արժանավայել ընդունելութիւն մ'ընելու Խիվայի Խանին, որ Դահաժառանգը կը թողու Խըռնամակալ, և նախ Բեռերպուրկի երթալով, Պերլինի և Պրուսելի ճամբով Լոնտոն պիտի այցէ, և Ասիա պիտի վերադառնայ Բարլին, Վիէննայի և Կ. Պոլսոյ ճամբով։ Հետաքրքրաշարժ պրագա մը։— Խիվայի Խանն, այս ուղեւորութիւնն որոշելէ յառաջ, հարցուցեր է ինչ վիճակի մէջ են Ռուսիոյ յարաբերութիւնք ընդ Աֆղանստանի, և թէ արդեօք երկիւղ կա՛յ մօտայուտ շփոթութեան մը ի կեդր. Ասիա։ Եթէ հաստատական պատասխան առնուր, Խանը ճամբայ չպիտի ելնէր։ Բայց Ռուսք յայտարարեր են թէ Աֆղանստանի հետ Ռուսիոյ յարաբերութիւնք տագնապալի վիճակ մը չունին, և ասոր վրայ Խիվայի Խանը ճամբայ ելեր է։ Արդեօք երկկի հեռագրոյն վրայ Ն. Բարձրութիւն ետ պիտի դառնա՞։

—ՍԵՐԲԻՈՅ Թագաւորը, Զեռնակորայի Իշխանին պէս, առաջնակարգ գրագէտ և բանաստեղծ մ'է։ Ասիկ նոր ապացոյց մը։ Անցեալ տարի Պելկրատի Ազգ. Թատրոնին տնօրինութիւնն 100 ֆրիմիձ խոստացաւ Սերբիոյ պատմութենէն առնուած լաւագոյն թատրերգութեան համար։ Մրցում տեղի ունենալով զանազան հեղինակաց միջև, Միլան Թագաւորն, որ կեղծ անուամբ մը կը ներկայանար, շահեցաւ մրցանակը։ Ն. Վեհափառութիւն զիւր ձեռագիր քննիչ յանձնախմբին ղրկեց նեռանդեկ կեղծ անուամբ, յայտարարելով թէ դեռեւ առայժմ չուզեր յայտնել իւր բուն անուն։ Ներկայացեալ թատերգութիւնը քննուելով, Ընդունէին յաղթանակը տարաւ, և երկու շաբաթ առաջ, կիւրակի օրն, առաջին անգամ ներկայացուեցաւ Պելկրատի Թատրոնին մէջ։ Սոյն թատերգութեան նպատակն է ցուցնել թէ սերբ ժողովուրդն անխորհուրդ և անարդար ընթացք մը կը բռնէ՝ հակառակելով իւր ազգային թագաւորին կամ իշխանին։

—ՆՈՐ ՀՐԱՁԷՆ. Պէտք մը «Էլեկտրական թնդանօթ» հնարեր է, և յատակագիծերը ներկայացուցեր է Պելժիոյ պատերազմական նախարարութեան։ Հնարիչը կ'ըսէ թէ այս թնդանօթ չատ դիւրաւ կը գործածուի, մէկ անգամէն 9 ռումբ կ'արձակէ, և շուտով կը ծակէ զրահաւոր նաւ, զրահապատ աշտարակ և ծովամարտիկը։ Ծովակրի, դետի և բերդի պաշտպանութեան համար ազդուագոյն զէնքն է եղեր։

ԵԳԻՊՏՈՍ. Դահիրէէ կը հեռագրեն անդլ. լրագրաց. «1886ին Եգիպտոսի կառավարականհասոյթն եղած է 9,574,000 եգիպտ. ոսկի և ծախքերն 9,397,000, որով 177,000 ոսկի աւելցած է։ 1885ի և 1886ի եղեռնացոյցներէն աւելցած գումարն է 573,000 ոսկի, ուսկից հանելով երկու տարւոց կորստներու վճարուելիք գումարներն, այսինքն 437,000 ոսկի, աւելցած զուտ գումարն է 136,000 ոսկի։ Այս գումարին կէսը վճարելի է եգիպտական կառավարութեան. միւս կէսն եգիպտական պարտուց գլխամասը վճարելու պիտի յատկացուի։ 1885ին, վարչական ծախսուց համար արտօնեալ գումարէն 62,000 ոսկի աւելի ծախսուած է. սակայն 1886ին 26,000 ոսկի պակաս ծախսուած է. հետեւաբար աւելի ծախքն է 36,000 ոսկի։ Միւս կողմէ, բատ որում հաստատեալ աւելցուկէն կառավարութեան ինկած մասն է 66,000 ոսկի, իւր պահանջին կողմը կը մնայ զուտ 32,000։

«Ա.յսօր, «երաշխաւորեալ փոխառութեան» հաշիւն է հետեւեալը. Մինչեւ 1884ի վերջը դիզուած բացերը գոցելու համար նախատեսեալ գումարներէն՝ չծախսուած կը մնայ 56,000 ոսկի. Սուտանի յատկացեալ մէկ միլիոն ոսկիէն կը մնայ 445,000 ոսկի, և ջրանցքի մաքրութեան յատկացեալ մէկ միլիոն ոսկիէն կը մնայ 845,000 ոսկի։ Վերջապէս, թոշակներու կարգադրութեան յատկացեալ 550,000 ոսկիէն կը մնայ 375,000 ոսկի։ Դանձուն դրամագլուխն, 1886ի վերջն; անեղծ մնացած է, և Կառավարութեան գոյքը կը կազմէ հընչուն դրամով։ Կառավարութիւնն արդէն հրաւիրած է Պարտուց Մնտուկի՝ ապրիլ 15էն սկսեալ արժէտեարց ետ տալ կտրոններէն վար դրուած 5 առ. 100 տոկոսը։»

Թիֆլիսէ կը հեռագրեն ռուսական լրագրաց թէ Թիւհրանի մէջ յիսուն ժամ չարունակ յորդառատ անձրեւ տեղալով, չափազանց վնաս կրած է քաղաքն կործանուած «դիրքն» և «պայուսակը» կը պարունակեն եղեր ռումբեր, որոց մէջ կան եղեր եօթն լիպրա ուժանակ կամ մէլինիտ, և 200 հատ թունաւոր գնտակ։

—Բեռերպուրկէ եկած նորագոյն տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ «Սահմանադրականաց» դաւն և Ազնչականաց դաւն տարբեր են։ Բեռերպուրկի պահապան զօրաց մէջէն 100 է աւելի սպայք Սահմանադրասիրաց դաշնակցութեան մասնակից են, և Կառավարութիւնը կը վախնայ, ձերբակալելու բոլոր կասկածելիներն, որք յոյժ բազմաթիւ են։

—Ռուս կառավարութիւնն խմացեր է թէ խորին դժգոհութիւն կը տիրէ բանակին մէջ, և այս պատճառաւ դաւադիրը մեծ յաջողութիւն կը գտնէ զինուորականաց մօտ։ Հետեւապէս, պատերազմական նախարարն որոշեր է բարձրացնել ենթասպայից թոշակն, որք ամենէն աւելի դժգոհութիւն կը ցուցնեն։

—Եգիպտոսի անդլ. զինուորական վարչութիւնն անդլ. դրաւման բանակին հացի և մսի մատակարարութեան համար պայմանագրեր կնքեր է մինչեւ 1888 մարտ 31 թուականն։ Ըսել է թէ Անգլիացիք անկէ առաջ Եգիպտոսէն երթալու միտք չունին։

—Կ. Պոլսէ մարտ 18 թուով եւրոպական լրագրաց ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ Վեհ. Մակար Կաթողիկոսին (Աբեղեան մէջ հրատարակեալ) Կոնդակին իմաստն, որով Ն. Վեհափառութիւն կը պատուիրէ Ռուսահայոց Առաջնորդներուն որպէս զի ամէն դպրոցի մէջ կրօնագիտութեան հայ աշակերտներու հայերէն աւանդման հոգ տանին։

—Զարն իւր գերդաստանով Լիվատիա կ'երթայ։ Այս օդափոխութիւն այս տարի սովորականէն աւելի կանուխ տեղի կ'ունենայ, հաւանօրէն Բեռերպուրկի դաւադրութեան հետեւանք։ Ասոնք Զարը Սեւաստափոլ պիտի երթայ, Սէրգէ Նորաչէն զրահաւորին ի ծով իջուցման հանդիսին նախագահելու։ Առ այժմ դէպ ի Պաղտամ և ի Կաւկասիա կայսերական ուղեւորութեան խօսք չկայ։

—Բեռերպուրկէ կը ծանուցուի մարտ 18ին թէ Ռուսիոյ Սինոդին անդամներէն ոմանք առաջարկեր են որ կղերին թոյլ տրուի ռուսական եկեղեցեաց մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել ի Ռուսաստան հրացանի բռնուած «զոհերուն» համար։ Ընդհ. Պրոկուրոր Պ. Բոպեդոնոսցեվ զիւր բոլոր ազդեցութիւն ի գործ դնելով հաղիւ յաջողեր է արգիլել այս առաջարկի ընդունելութիւնը։

—Մարտ 21ի երեկոյ, գերմանական Համալսարանաց 4,000 ուսանողք ջահագնացութիւն մը կազմեցին ի պատիւ Կայսեր։ Մեծ ցոյց մ'ըրին Պալատաց առջեւ։ Կայսրն և Կայսրուհին երեւցան պատշգամին, և Կայսրը քանիցս խոնարհութիւն ըրաւ։ Ուրիշ ցոյցեր եղան Պիզմարք Իշխանին և Մոլդքէ Կոմսին պալատներուն առջեւ։ Պ. Պիզմարք պատուհանէ մը երեւցաւ, և շնորհակալ եղաւ ամբոխին։ Կայսրն իւր առջեւ կանչեց քանի մը ուսանողներ, և ուրախութիւն յայտնեց դպրոցական երիտասարդութեան հայրենասիրութեան համար, բատ որում երկիրը շատ բան կը պահանջէ ուսանողներէն, «պարագայից ծանրութեան պատճառաւ»։

—Պելկրատի ռուսասէր թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Սերբիա զինուորական պարմանդիր մը կնքեր է Աւստրիոյ հետ, աւստրօ-ռուս պատերազմի մը համար, որով սերբ բանակն աւստրական բանակին պիտի դործակցի եղեր։ Բայց կառավարական լրագրերը կը հերքէ զայն։

—Կ. Պոլսէ կը հեռագրուի թէ Բ. Դուռն, անբաւական համարելով Նիքիդա Իշխանին տուած բացատրութիւններն իւր սպառազինութեանց համար, միջոցներ ձեռք կառնու որպէս զի Զեռնակորացւոց և Ալպանիացւոց միջեւ պատերազմ տեղի չունենայ։ Ալպանիոյ օսմ. հրամատար Բէճէտ փաշա ուշի ուշով կը քննէ երկրին բոլոր զինուորական կէտերը։

—Սոֆիայէ մարտ 19ին կը հեռագրուի առ Թառթէ, Զանբովեաններու Ռիզա Պէյի հետ տեսակցութեանց և Ռիզա Պէյի Խնամակալներու հետ խորհրդակցութեանց հետեւանք, համաձայնութիւն անհնար կ'երեւի։ Պուլկար Կառավարութեան անդամք կը մերժեն ամէն զիջում։

—Ձերբակալեալ Զանբովեանք արձակուեցան. զի կարելի չէր եղած օրինապէս ապացուցանել անոնց մասնակցութիւնը զինուորական ապստամբութեան։ Միւս ձերբակալելոց, ընդ որս Պ. Քարավէլովի, հարցաքննութիւնը կը շարունակէ։

—Ի Տուպնիցա Սոպրանիէի ընտրութեանց միջոցին Խնամակալութեան կողմը բռնող վարժապետ մը և երեսփոխան մը սպաննող անձանց դատաստանն այս օրերս կը սկսի ի Ռատոմիր։ 200 վկայք պիտի լսուին։

—Ռուս լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Կ. Պոլիս ապաստանեալ Պուլկարք Զարին ծննդեան տարեդարձին առթիւ իրենց բարեմաղթութիւնները մատուցանելով առ Պ. Նելիտով, աղաչեր են որ Զարն ազատէ զՊուլկարիա բռնաւորներու լուծէն։ Դեսպանը պատասխաներ է թէ Զարը Ռուսիոյ շահուն համաձայն ամէն բան պիտի ընէ օգնելու համար Պուլկարիոյ որ ելնէ արդի տագնապէն։

—Զարին դէմ եղած փորձին վրայ, ի Խարքով ոստիկանութիւնը գտեր է յեղափոխական շարժման մը հետքն, և ձերբակալեր է քաղաքին Համալսարանին ուսուցչապետներէն մին և ուսանողներէն զոմանս։ Բեռերպուրկի ոստիկանութիւնն ևս ձերբակալեր է յեղափոխական պարագլուխներէն մին, նաւարին սպայ, մտերիմ բարեկամ Սուխանով սպային, որ 1882ին հրացանի բռնուած էր Իրրեւ Ոչնչական։ Ձերբակալեալ սպան չիներ է Զարին վրայ արձակելի ռումբերը։

—Նեւսքի պողոտային վրայ ձերբակալեալ երեք ուսանողք, որք յիշեալ ռումբերը կը կրէին, յայտներ են իրենց անունները, Ստեփանով, Կոնեբալով և Անտրեասի, և անոնցմէ մին լալով պատմեր է թէ «յեղափոխական դործադրիչ մասնախումբն» իրենց մահ սպառնալով հարկադրած էր զիրենք ակամայ դիմելու այս փորձին, թէ նոյն օրն ալ, մարտ 13ին, մասնախմբին երկու անդամք իրենց վրայ կը հսկէին, և թէ ռումբերն արձակելու նշանն անոնք պիտի տային։

ՌՈՒՍՕ-ԱՖՂԱՆ ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ. Ապշեցուցիչ լուր մ'եկաւ երէկ Աֆղանստանէն։ Բեռապուլի Էմիրը պատերազմի յայտարարութիւն ըրեր է Ռուսիոյ դէմ, ամբաստանելով զԶարն իբրեւ բռնաւոր և բռնաբարող դաշնագրերու։ Էմիրն, որ անշուշտ մեզմէ աւելի աղէկ գիտէ ռուսօ-աֆղան սահմանաց գործերը, կը ծանուցանէ թէ ռուս զօրքեր կը յառաջանան դէպ ի Աֆղանստան։ — Աւասիկ նո՛ր խնդիր մը, որ հասարակաց ուշադրութիւնը վերստին դէպ ի Արեւելս պիտի դարձնէ, և Պալքանեան գործերն ասոնցմէ մը մոռացութեան պիտի տայ։ Բայց իմանալիք քանի մը բաներ կան ամենէն առաջ։ Ապտ-իւր-Բահման Խան՝ զոր «Իմաստուն Թագաւոր»մը կը համարէին Անգլիացիք, արդեօք ինքնայօրդո՞ր բրած է այս պատերազմի յայտարարութիւն, թէ Անգլիացւոց խորհրդով, եւ ի՞նչ մասնաւոր եղելութիւններ՝ դեռ եւս մեզ անծանօթ՝ հարկադրած են Աֆղանստանի պէս տկար Պետութիւն մը, որ՝ իւր մէջ ծագած ներքին ապստամբութիւն մը դեռ չնուաճած՝ Ռուսիոյ պէս Տէրութեան մը դէմ պատերազմ հրատարակէ, բատ երեւոյթին նախայարձակ լինելով։ Դիտէինք թէ Ռուսք անդործ չէին կենար Կեդր. Ասիոյ մէջ։ Դիտէինք թէ Աֆղանները ալ պատերազմի կը պատրաստուէին Էմիրին յորդորանօք։ Բայց Աֆղանստան տակաւին ժամանակի պէտք ուներ ինքզինք պաշտպանական վիճակի մէջ դնելու համար, և Էմիրին այս յայտարարութիւն բողոքովին անակնկալ եր։ Կը յիշուի թէ նոյն իսկ անգլիացի առաջնակարգ դիտողներ կը գրէին վերջերս իսկ թէ, ռուսօ-աֆղան պատերազմի մը հրատարակման յաջորդ օրն իսկ Ռուսիոյ դարձը պիտի լինի տիրել Հերատի, զոր դիւրաւ ձեռք պիտի անցուցէին. զի Հերատ տակաւին հեռի է պաշտպանութեան վիճակի մէջ դրուելէ։ Անգլիա պիտի փութա՞յ դիմել Աֆղանստանի Էմիրին՝ իւր դաշնակցին՝ օգնութեան։ Բայց ո՞րչափ ժամանակ, ո՞րչափ ծախք պէտք են Անգլիոյ՝ կեդր. Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ դէմ պատերազմ մը մղելու համար, առ որ Մեծին Բրիտանիոյ բոլոր պատրաստութիւնն եղած էր ցարդ՝ երկաթուղոյ մը չինութիւնը մինչեւ Բէնդա։ Բայց այս ենթադրութիւնները չարունակելէ առաջ պէտք է որ առաջիկայ Սուրհանդակը տայ մեզ Աֆղանաց Էմիրին տարօրինակ ընթացքին բացատրութիւնը։ Մինչեւ որ տեսնենք այնպիսի բացատրութիւն մը, չենք կրնար հաւատալ թէ Ռուսօ-Աֆղան Պատերազմի վերջնական յայտարարութիւն մը կատարեալ իրողութիւն մ'եղած լինի արդէն։

ԿԵՂՐ. ԱՍԻԱ. Խիվայի Խանն Եւրոպա կուգայ։ Բեռերպուրկէ հրաման ղրկուեր է Մերվի Կառավարիչ Ալիխանով զօրավարին, որպէս զի պատրաստութիւն կատարէ արժանավայել ընդունելութիւն մ'ընելու Խիվայի Խանին, որ Դահաժառանգը կը թողու Խըռնամակալ, և նախ Բեռերպուրկի երթալով, Պերլինի և Պրուսելի ճամբով Լոնտոն պիտի այցէ, և Ասիա պիտի վերադառնայ Բարլին, Վիէննայի և Կ. Պոլսոյ ճամբով։ Հետաքրքրաշարժ պրագա մը։— Խիվայի Խանն, այս ուղեւորութիւնն որոշելէ յառաջ, հարցուցեր է ինչ վիճակի մէջ են Ռուսիոյ յարաբերութիւնք ընդ Աֆղանստանի, և թէ արդեօք երկիւղ կա՛յ մօտայուտ շփոթութեան մը ի կեդր. Ասիա։ Եթէ հաստատական պատասխան առնուր, Խանը ճամբայ չպիտի ելնէր։ Բայց Ռուսք յայտարարեր են թէ Աֆղանստանի հետ Ռուսիոյ յարաբերութիւնք տագնապալի վիճակ մը չունին, և ասոր վրայ Խիվայի Խանը ճամբայ ելեր է։ Արդեօք երկկի հեռագրոյն վրայ Ն. Բարձրութիւն ետ պիտի դառնա՞։

—ՍԵՐԲԻՈՅ Թագաւորը, Զեռնակորայի Իշխանին պէս, առաջնակարգ գրագէտ և բանաստեղծ մ'է։ Ասիկ նո

նած են 470 չէնքեր եւ մեռած բազմաթիւ մարդիկ։

—Աբէ-Եէլի մէջ նախընթաց օր արդէն ծանուցուեցաւ որ Ռուսիոյ կայսրն և կայսերական գերդաստանն բաւական մեծագումար դրամ նուիրած են ի նպաստ ընտանեաց այն պուկիարաց որ մահուան ենթարկուեցան Ռուսճուքի մէջ։ այդ նպաստն այժմ սկսած է հանրային հանգանակը կրելլ։ Բեդրասպուրկի գրեթէ բոլոր լրագիրներն օգնութեան հրաւէր կը կարդան այդ խեղճ մարդոց ընտանեաց համար եւ բացած են հանգանակութիւն որ լաւ յաջողութիւն կը գտնէ։

—Պուլկարիոյ Ինամակալութեան ընթացքն օր աւուր աւելի եւս զայրացուցիչ յառաջ կը բերէ Ռուսիոյ մէջ։ Իրաց այս կացութեան վերջ տալու համար չատեր կ'առաջարկեն որ Վեհ. Սուլթանն իրմէ Գերիշխան վեհապետ գրաւէ զՊուլկարիա։ այս միեւնոյն կարծիքը կը յայտնէ և Նովէ Վրէմա եւ կը յայտարարէ որ Բ. Դուռն որ սկզբէն ի վեր կատարեալ խոհեմութեամբ գործեց Պուլկարական խնդրոյ նկատմամբ, անտարակուսելի է որ գործելու լիակատար ազատութիւնն ստանձնելէ յետոյ վերջ կը տայ խնամակալութեան կառավարութեան։

—Կ. Պոլսոյ ռուսական նախկին դեսպան Կոմս Իգնատիէվ սաստիկ հիւանդ վիճակի մէջ կը գտնուի։

—Վիէննայի քաղաքական շրջանի մէջ մոերմական վստահութիւնը կը զօրանայ Ռուսիոյ նկատմամբ։ Բեդրասպուրկի եւ Վիէննայի միջեւ բռնակցութիւններ տեղի կ'ունենան, եւ որպէս կը հաւատան յոյժ բարեկամական նկարագիր ունին այդ բանակցութիւնները, սակայն ցարդ ոչ եւ է արդիւնք ունեցած չեն։ Այնու ամենայնիւ ռուս լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ռուսիա այլ եւս մտադիր չէ Պուլկարիայով զբաղիլ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԱՒ ԱՌՆՈՒԱԾ

ՔՐԱՁԵՒՍԳԻ. Ճիւնէվրայի մէջ անցեալ չարաթ մեռեր է լեհ մատենագիր Քրաձեւսքի որ երիս տարի առաջ Գերմանիոյ մէջ մեղադրեալ էր պետական գաղտնիքներ վաճառած լինելուն համար, եւ որ իւր վատասողջութեան պատճառաւ ազատ թողուած էր ընդ երաշխաւորութեամբ։ Քրաձեւսքի ծնած էր 1813ին ի Վարշաւա։ Վիէննայի մէջ իւր ուսումն առնէր յետոյ, օտարական Բոլոնիոյ մէջ հաստատուեցաւ և երանգամբ պարապեցաւ գրական աշխատութեանց։ Ազգասիրական սկզբունքներ ունենալով հանդերձ, երբէք չմասնակցաւ իւր հայրենեաց քաղաքական կացութեան, սակայն հարկադրեցաւ գաղթել, ռուս կառավարութեան խստութեանց պատճառաւ՝ չկրնալով փոխաբեր ուղղութիւնը տալ իւր գործոց։ Տիրզոյ գնաց և անդ հրատարակեց իւր գործոց մեծ մասն, որք հինգ հարիւր հատոր ը կազմին և կը վերաբերին քննադատութիւն, պատմութեան աշխարհագրութեան, բանաստեղծութեան և վէպի։ Իւր գործոց մէջ նշանաւոր են մանաւանդ Լեհաստանի և Լիթուանիոյ պատմութեան վերաբերեալ վէպեր և գրական բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ։ Քրաձեւսքի մեծ հռչակ կը վայելէր Լեհացւոց մէջ։

—ԻՏԱԼԱՍՏԻՐ Ի ՄԱՍՈՒՆ. Արտաքին գործոց նախարար կոմս Ռուվիլանդ հեռագիր մը ղրկեց Ճէնէ զօրավարին ի Մասուա, յայտարարով թէ Ռաս-Ալուլայի եղած զիջումներն համաձայն չեն իտալական կառավարութեան արձանագրութիւնին։ Թէ զօրավարը պարտի անմիջապէս կանգ առնուլ այդ շաղին մէջ։ Թէ պարտի անպատասխանի թողուլ Ռաս-Ալուլայի ղրկած բոլոր զեկոյցներն, եւ հասկցնել հապէշ զօրաց սպարապետին թէ իւր գործոց պատիժը պիտի կրէ, ըստ որում Իտալիա հարկ դատածը պիտի ընէ՝ ապահովելու համար իւր արժանապատուութիւնն և փրկելու զիւր շահեր։

—ՕՄԱԼԻ ԴՈՒՐՍԸ 12,500 ֆրանք դրրկեր է Կայսի իշխանին՝ ի նպաստ այն հանգանակութեան որ արդիւնքովը դատիպ Հաստատութիւն մը պիտի հիմնուի ի յիշատակ Վիգդորիա Թագուհւոյն Թագադրութեան յիսնամեակին։

—ԱՆԳԼԻԱ. Վիգդորիա Թագուհին մարտ 19ին ներկայ գտնուեցաւ մատնատրակէ իրեն ի պատիւ տրուած ցերեկոյթ ներկայացման մը Բարիզի Իրատրոնին կողմէ, որ այս պահուս Լոնտոն կը գտնուի։ Թագուհւոյն այս զարմանալի դիմումը,—որովհետեւ Ն. Վեհապատութիւն քանի հինգ տարիէ, այսինքն Ալեքսէյ իշխանին մահուընէն ի վեր բնաւ թատրոն դնացած չէ,—մեծ ուշադրութիւն գրաւեց ի Լոնտոն։ Թագուհւոյն կրնկերանային Պաղենսբերիի իշխանն և իշխանուհին, Գոնոնոֆի դքսին զաւակներն և սակաւաթիւ հրաւիրեալք։ Ներկայացումն սկսաւ ժամ տասնմէկին և վերջացաւ կէս օրին, մեծ յաջողութեամբ։ Թագուհին քաջալերող է եւ դիւրաւ կը քալէ գաւազանի մը կրթնելով։ Ներկայացման միջոցին շատ զուարճացաւ և քանիցս ծափահարեց։ Ներկայացումէն յետոյ, Թագուհին պարտեցաւ ճիրտմարարան՝ ուր մեծ կողմը, Ֆրոնսերէն ընդուաւ զո եատներ ուղղելով խաղաց-դներուն։ Թատերարանը զարդարուած էր Ֆրանսական և անգլիական դրօշներով, ծաղիկներով և տուներով։ Թագուհւոյն ի իշխանաց համար առանձին տեղ մը պատրաստուած և զարդարուած էր՝ բոլորովին Ֆրանսական ճաշակաւ։ Նուագածուն անգլիական ազգային եղանակ։ Հնչեցուցին Թագուհւոյն եկած եւ մեկնած ժամանակ։

—ԹՈՒՆՈՒՉ. ունուզի մէջ խռովութիւնք ծագեր են։ յուսարիա որութեանց նոր կանոնագրին դործադրութեան առթիւ։ Հրեայները բողոքեր են այդ կանոնագրին տրամադրութեանց դէմ, գոչելով «Կեցցէ Իտալիա»։ Տասնի չափ մարդիկ, ձերբակալուեր են։

—ՋԱՐԻՆ հօրեղբօրորդի երիտասարդ Միքէլ մեծ-դուքսն Անգլիա պիտի երթայ՝ ներկայ գտնուելու Վիգդորիա Թագուհւոյն յոբելեանի հանդիսին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿԻ ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ

Խառն ժողովը ի նիստ գումարեցաւ երեկ ի Պատրիարքարան, ի ներկայութեան Ա.Մեն. Ս. Պատրիարք Հօր որ նախագահական աթոռին վրայ չէր բազմած։ Կրօն. ժողովոյ Ա. և Բ. Սրբազան Ատենապետք և չորս անդամք ներկայ էին։ իսկ Բաղ. ժողովէն մի միայն Պօղոսեան Յովհաննէս Եֆենտի։

ժողովը դլխաւորաբար զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

Հալէպի առաջնորդական տեղապահ Տէրտէրեան Արժ. Մարգարիա վարդապետ հրաժարած լինելով, մերժեց նորա հրաժարականն և վաւերացուց տեղւոյն կրօն. և Բաղ ժողովոց ընտրութիւնները։ ժողովոյ սոյն որոշումն հեռագրաւ հաղորդուեցաւ Տ. Մարգարիա վարդապետի։

Բարբերդի գործոց քննութեան պաշտօնն, որ նախորդ տնօրինութեամբ մը յանձնուած էր Տրապիզոնի Առաջնորդ Դեր. Դարեգին եպիսկոպոսի, յանձնուեցաւ Սեբաստիոյ Առաջնորդ Դեր. Գեորգ եպիսկոպոսի, իսկ Դեր. Դարեգին եպիսկոպոսի պաշտօն տրուեցաւ Զատկէն յետոյ Մուշ երթալ նոյն կիսճակի բարեկարգութեան վերաբերեալ գործոց համար։

ժողովն որոշեց հրահանգ տալ Վանայ Պատրիարքական Փոխանորդ Դեր. Գրիգորիս եպիսկոպոսի որպէս զի ի նոյոյ երեսփոխանական ընտրութիւն կատարէ եւ կազմակերպէ գաւառական ընդհանուր ժողովն։

Զգուշի վանահայր Տ. Մինաս վարդապետ հրաժարած լինելով, ժողովը մերժեց նորա հրաժարականն և որոշեց յանձնարարել որ շարունակէ իւր պաշտօնը։

ժողովը վաւերացուց Բաղէշի Կրօն. և Բաղ. ժողովոյ ընտրութիւնն։

Որոշեց առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ ղրկել Հալէպ, Առանա, Երզնկա, Բարլ և ուրիշ մէկ քանի տեղեր։ Հարկ եղած ընտրելեաց ցանկը պատրաստուեցաւ յառաջի ժողովոյ։

Նարեկայ վանուց վանահայր կարգեց Թիզանցի Դեր. Յակոբ եպիսկոպոսն։

Բաղ. ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ երկուշաբթի օր ժամ 5 ին ի Պատրիարքարան։

ԴԱՅԹԱԿՑԱԿԱՆ ԴԻՊՔ ՄԸ

Մեր երէկի թուոյ պատմեր էինք Ազգ. Հիւսնդանոցին իրրեւ օրդեգիր առնուած աղջկան մը ողբալի դէպքը։ Վիրգինի հարցաքննուած լինելով, մանրամասնօրէն պատմեր է եղելութիւնը։ Վիրգինի երկու տարի առաջ, 1834 Նոյեմբերին մինչ 15 տարու էր, Պրուսայի Դեր. Առաջնորդին գրով Ազգ. Հիւանդանոց կը դրկուի իբրեւ որբ և անտէրունչ։ Ցայսմի է թէ հիւանդանոց յանձնուած որբ մանչերն ու աղջիկներն ընդհանրապէս որդեգիր կը տրուին պաշտօնապէս վիպեալ պատասխանոր անձանց և ընտանեաց։ 1835 փետրուարին Նաալը Գարրուի Թաղ. Խորհուրդը, պաշտօնագրով մը վիպելով Թրամվէյի առմասնաձառ Անդրէասեան Յովհաննէսի և նորա կնոջ Մարիամի պատասխանատուութեան, կիսամցնէ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան թէ որբ աղջիկ մը կուգան իրենց որդեգիր առնուլ։ Բան ալամ Վիրգինի կը յանձնուի մէկեալ ընտանեաց Աղջիկը կը պատմէ թէ յանձնուելէն տասն-հինգ օր եաքը, Մարիամ զինք Իսկիւտար Գամանաս խաղի տնեսկապետ Գարբիէլ ապայի տունը տարաւ։ ուր տասն հինգ օր մնալէ եաքը վերադարձան Սամաթիա։ Բանի մ'ամիս եաքը, մինչ Մարիամ բացակայ էր տունէն եւ միայն նորա այրը կար հիւանդ պառկած, մարդ մը ներկայանալով կը յայտնէ ի դիմաց Մարիամին թէ, վերոյիշեալ Գարբիէլ ապայի տունը պիտի տանի աղջիկը։ Յովհաննէս ալա կը հրամայէ աղջկան ընկերանալ այս մարդուն, որ կը տանի գնա շիտակ Բերա հանրածանօթ վատահարատուն մը ուր կը մնար մինչեւ այս օրերս։ Պարզ դիպուածով մը Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն իմանալով եղելութիւնը բացատրութիւն կը պահանջէ Նաալը-Գարբուի Թաղ. Խորհրդէն, որ գտնելով աղջիկը կը յանձնէ Հոգաբարձութեան Սա կը բղաղբէ Պարտ. Դեր. Փոխանորդ Հօր, որ ինչպէս երէկ ծանուցինք խիստ քննութեան մը ենթարկած է։ Վիրգինի այժմ Հիւանդանոց կը գտնուի դարձեալ։ Հարկ անշ ուժեղ է որ այս մեղապարտ գործին հեղինակը կամ հեղինակները խստիւ պատժուին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԴԵՐՄԱՆԻԱ

Ալի Նիզամի փաշա և իւր հետեւորդք կիսրակէ օրը Պերլին ժամաներ և երկու չարթի Դերմանիոյ կայսեր կողմէ ընդունուեր են մեծ պատուով։

—Դերմանական դեսպան Պ. որ Բաստէ՛ն այսօր Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը պիտի ունենայ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ

Նիկոմիդիոյ կառավարիչ Սիրեդդ էֆենտի 6,500 ղրուշ հանգանակեան թուշակ պիտի ստանայ և նորա յաջորդը պիտի ընտրուի ի մօտոյ։

ԵՂԻՊՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Յա- պ'Ալէքսանդրիի Դահլիզի թղթակիցն հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ նախապատրաստական մասնակի փոփոխութեան վրայ, որ ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ, վերջերս տեղի ունեցաւ յեգիպտոս։

Զուրբաթի օրը նախարարք Ապտիմի պարտը գումարուելով նիստ ըրին ընդ նախագահութեամբ Խոտիվին։ Այդ նստին մէջ վճռաբանեցան պատերազմական նախարարութեան երամացոյցին վրայ։ Վճռաբանութեան միջոցին, Ապտ-էլ-Գատէր փաշա սատիրեամբ բողոքեց Սերտարին առաջարկութեանց դէմ որ եգիպտ. բանակին պատրաստ զօրաց թիւը 6000 հոգւոյ իջեցուցնել կ'ուզէր։ Նախարարապետ Նուպար փաշա ընդմիջեց պատերազմական նախարարն ըսելով թէ Ապտ-էլ-Գատէր փաշա Խոտիվին վստահութիւնը չվայելէր Սերտարին և պատերազմական նախարարին միջեւ կեցած մեքենայութեանց պատճառաւ։ Նախարարապետն ակնարկութիւն ըրաւ նաեւ Պէհէրայի հոդերու գործին որ ընդնդատութեանց առթիւ տուած էր։ Ապտ-էլ-Գատէր փաշա պատասխանեց թէ ինք այս պարագային մէջ անդլիական մեքենայութեանց զոհ կ'երթար և թէ երբէք չպիտի հաւանի որ եգիպտական բանակին զօրաց թիւն իջուցուի, Անգլիոյ գործին գալու համար։ Նախարարապետը պատասխանեց և երկու կողմէ բուռն դիտողութիւնք լսելով, վճռաբանութիւնը փոթորկայոյզ կերպարանք մ'առաւ։ յետոյ Ապտ-էլ-Գատէր փաշա յայտարարեց թէ ինք կը քաշուի և պաշտօնապէս մատոյց իւր հրաժարականը՝ պատերազմական և ներքին գործոց նախարարի պաշտօններէն։ Ինչպէս արդէն հեռագրաւ ծանուցուեցաւ, Խոտիվն՝ ներքին գործոց եւ պատերազմական նախարար անուանեց երմտական նախարար Մուսթաֆա Ֆէհմի փաշան և երմտական նախարարի պաշտօնն յանձնեց Վագիֆներու տնօրէն Զեքի փաշայի։

Անգլ. գործակատար Սըր Լ. Պէյրինկ սա կարծիքն յայտնեց Ապտ-էլ-Գատէր փաշայի հրաժարման նկատմամբ. «Ներքին գործոց և պատերազմական նախարարն երկար տեսնէ է վեր—քաղաքականապէս խօսելով—չվայելեր Խոտիվին և Նուպար փաշայի վստահութիւնը։ Տեղացւոց քով ժողովրդականութիւն չի վայելէր։ բաց ասոր, Պէհարայի գործն՝ և մանաւանդ վերջերս Սերտարին և ձեռնարկու մը միջեւ կնքեալ պայմանագիր մը վաւերացնելու մասին իւր մերժումը՝ դրժուարութիւններն ա՛ն ատոմեան սատկացուցին, որ Խոտիվը հարկադրեցաւ ընդունիլ այդ նախարարի հրաժարականը։»

Օսմ. Բարձր. Դօմիսէր Մուխթար փաշա բրիտանական Դօմիսէրի կարծիքէն չէ։ Բ. Դուռը նկատողութեան առած է գործն և կ'երեւի թէ այս միջադէպը պիտի սաստկացունէ այն գրժուարութիւններ որոց կը բաղխի Սրբ Տ. Ուոլֆ իւր բանակցութեանց մէջ ի Կ. Պոլիս։»

ՅԱՄԱՌՈՅԻՆ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՔ

Կայս. կառավարութիւնն որոշած էր որ Բուռվիլի երեքամուղեաց միացման կէտերուն վրայ օսմ. մաքսատունք հաստատուին, հիմ ունենալով ֆրանսական սահմանագիծոց վրայ Դերմանիոյ հաստատած մաքսատանց դրութիւնն որ ամէն կերպիւ կապահովէ մաքսային հասոյթներն։

Արդ, կայս. կառավարութիւնը նրկատելով որ, ըստ պայմանագրութեան, հարկ է ցամաքային մաքսատուն մը հաստատել Սերպիոյ և Սելանիկի երկաթուղեաց միացեալ գծերուն վրայ, Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ որոշած է որ մինչեւ այդ մաքսատան բացումը կարգելի պաշտօնեաք, որք են մաքսային պաշտօնեաներէ Ռիլա պէյ, Նամրդ և Պոլոս էֆենտիք, երեք ամսուան համար Ադրաս-Լօրէն երթալով էրզրանական դրութիւնն ուսանելու համար տեղւոյն մաքսատան մէջ աշխատին։

Ռիլա պէյ Սուլթանիէ վարժարանէն եղած է և մաքսային քննչութեան պաշտօն կը վարէ։ Նա Ըդ պէյ՝ Սուլթանիէյէ եւ Միքրիէ վարժարաններէն եղած է և մաքսային ժողովոյ ատարդաս պաշտօնեայ մ'է։ իսկ Պոլոս էֆէնտի, որդի հանգուցեալ Վարդան փաշայի, մաքսային վերատեսչութեան խորհրդականին քով պաշտօն մ'ունի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Ռուս կառավարութեան մէկ հրամանագրով Պուլկարիոյ պատերազմական նախարար Նիքոլայէվ գնդապետը դրկուած է ռուսական Ս. Դէսրգ պատուանշանէն զոր ստացած էր յառաջագոյն։

—Սոֆիայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պուլկարիոյ նախարարապետ և ներքին գործոց նախարար Պ. Բատոսլավոֆ դաւառներն այցելելու ելած է։ այս ուղեւորութենէն կենթադրուի թէ Սոպոլիսն տարիի սկիզբն առաջ չկրնար դուսարի։ Զանազան կը շարունակեն իրենց բանակցութիւններ օսմ. պատուիրակ Բիզա պէյի հետ. բանակցութեանց վրայ ծանօթութիւնք չկան։ Դաւառներէն առնուած լուրերը գոհացուցիչ են։

—Պ. Վուլքովիչ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-եպարքոսին հետ։

ՕՐԵՇԱՏԱԿԱԴԻՐ Պ. ՁԱՆԲՈՅԻ

Երէկուան Լ. Թէ-ին հրատարակած է պատմէն հետեւեալ նամակին զոր Պուլկարիոյ ռուսական կուսակցութեան պէս Գ. Զանբոյի ուղղած է առ Մեծ-Եպարքոսն, յայտնելու համար այն պատճառն որ օրք չեն ներեր շարունակել Ինամակալութեան ներքոյ ացուցչաց հետ սկսուած բանակցութիւններն։

Ա՜ Ն. Բարձրաշնորհ Քէսրէլ փաշա
Մեծ-Եպարքոս Օսմ. Կայսրութեան

Բարձրագոյն Տէր

Ա.ին պարագաներ որոց մէջ կոչուեցայ բանակցութեան սիրոյ համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար Պուլկարիոյ արդի կառավարողաց և ընդդիմադիր կուսակցութեան միջև, քաջածանօթ լինելով Ձեզ, աւելորդ կը համարիմ այդ կէտին վրայ ծանրանալ։ Թեպէտ ամենաջերմ փափագ ունիմ պուլկարական տագնապը խաղաղական կերպով լուծած տեսնելու, այսու հանդերձ չը կրցայ ծածկել իմ երկիւղս այդ բանակցութեանց յաջողման նկատմամբ, ինչպէս պատիւ ունեցայ Ձեր Բարձրութեան զգացուցնելու բանակցութեանց սկիզբն։ Արդարեւ, այդ միջոցին համարձակեցայ յիշեցնել տալ Ձեր Բարձրութեան թէ, կայս. կառավարութեան բարեյօժար տրամադրութիւնքն Պուլկարիոյ մէջ բարեկարգութիւնն եւ խաղաղութիւնը ժամ առաջ վերահաստատած տեսնելու, գլխաւորաբար պիտի բաղխէին դժկամակութեան և անապանութեան անոնց որք խաբէութեամբ և կամայական միջոցներով պաշտօնի գլուխ անցած չը պիտի ուզեն զրկուիլ անկից, ո՛չ միայն վերջին զոհողութեամբ, այլ մինչև իսկ եթէ հարկ լինի երկիրը մատնել քաղաքական պատերազմի մը և կորստեան։ Մինթէ բանակցութիւնք ինքնին իսկ չը հաստատեցին թէ իրաւունք ունիմ եւ երբ վերջին անդամ այդ բանակցութիւնը Սոֆիա փոխադրեցան, թէպէտ չէի հաւատար թէ մեր կառավարողներն հաշտարար ոգի ունենան, սակայն պարտք սեպեցի ինձ, և իմ քաղաքական բարեկամներուս ալ խորհուրդ տուի, նպաստել անոնց յաջողութեան, միակ նպատակ ունենալով օգնադակել կայս. կառավարութեան ջանից որպէս զի պուլկարական տագնապը գոհացուցիչ լուծման մը յանգի։ Բայց այն ողբալի դէպքերն որք վերջերս պատահեցան ի Սիլիսդրէ կամ ի Ռուսճուգ միանգամ եւս ցոյց կուտան հաւան աչխարհի թէ այժմ Պուլկարիան կառավարողաց հետ հաշտարար և խաղաղարար նպատակաւ բանակցութիւն կատարել ուզելն ինքզինքը խաբել է, աւա՜ղ։ Կառավարութիւնը չվարանեցաւ յետին ծայր անգթութեամբ արգիլելէ ապստամբութիւնն Սիլիստրէի և Ռուսճուքի որոյ պահապան զօրաց և սպայից շատերն անոնք իսկ էին որք հաստատած էին այդ կառավարութիւնն և անոր ոյժ տուած։ Ամբողջ երկու օր, այդ երկու քաղաքներ քաղաքային պատերազմի և ոսկալի աւերմանց տեսարան մը ներկայացին։ այդ կարճ միջոցին մէջ շատ աւելի սպանք մեռան քան թէ Սեբպիոյ ոչ նուազ ցաւալի պատերազմին մէջ։ Արեան հոսումն, սպայից և քաղաքացւոց դլխատումն, փողոցներու մէջ կատարուած հրացանաձգութիւնք և ջարդերը, ժողովրդեան նը-կատմամբ ցոյց տրուած վայրագութիւնն, Պուլկարիոյ բոլոր քաղաքաց մէջ սպայից և քաղաքացւոց խմբովին ձերբակալումը և բանտերու մէջ անոնց վրայ ի գործ դրուած բարբարոսական տանջանքներն, կենդանի գոներով կը նկարագրեն երկրին կացութիւնը և դայն կառավարողաց հակումներն։

Ա.յս ողբալի կացութեան հանդէպ, պարտք կը համարիմ ինձ յանուն ընդդիմադիր կուսակցութեան յայտարարել Ձեր Բարձրութեան թէ բանակցութեանց շարունակութիւն ո՛չ միայն անօգուտ կը լինի, այլ նոյն իսկ վտանգաւոր։ վասն զի համարձակութիւն պիտի տայ կառավարութեան՝ շարունակել անիշխանութեան ճամբուն մէջ յոյժ մոռած է, թոյլ տալով նմա ան պատկառ կերպիւ և ըստ հաճոյս գործածել շատ մը քաղաքացւոց պատիւը, կեանքն և ինչքը։

Ա.յս յայտարարութենէն յետոյ զոր համարձակեցայ ընել Ձեր Բարձրութեան, կը փութամ յայտնել թէ ստիպողական հարկ կայ ազգու միջոցներու դիմել արգիլելու համար աւելի տխուր և արիւնռուչ դէպքաց պատահումն ի Պուլկարիա։

Կ. Պոլիս, փետր. 26 10 մարտ 1887
Տ. ՁԱՆԲԻՅ

ԻՐՈՒԼԲՈՒՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Իրաւաբանական վարժարանի շրջանաւարտ հայ ուսանողաց կարգէն են նոր. Կարապետ էֆ. Ռաֆայէլեան, Կարնեցի և Դրիգոր էֆ. Դիմբաչեան. Ամբարձիչի, որոց անուանքն յիշուած չէին երէկի ցանկին մէջ։

Ռումանական դեսպան Պ. Պալաչէանո արձակուրդով վաղը Պուրբէշ կ'ուղեւորի։ Պ. Պալաչէանո երէկ Բ. Դուռը գնաց և Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վեհ. Նախարարին և խորհրդական Վեհ. Տատեան էֆէնտիի հետ տեսակցելով հրաժեշտ մատոյց։

—Զինուորական բժշկական վարժարանի տնօրէն տեղակալ-գնդապետ Հաշիմ պէյ բարարին բժշկական վարժարանի տնօրէն անուանեցաւ և նմա յաջողեց վերջինն տնօրէն տեղակալ-գնդապետ Հիւսէյին Սապրի պէյ։

—Եանեարի կեդրոնական նախորդ կառավարիչ Միրլիվա Սալիտ փաշա, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, չորրորդ զօրաբանակին մէջ պաշտօնի մը կոչուեցաւ։

—Հաշուակալութեան դիւանը Դատական պաշտօնատան վերին յարկը պիտի փոխադրուի, Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատունը՝ Բէուֆ փաշայի ապարանքն և գաղթականաց յանձնաժողովն այ Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատունը։

—Իտալական հրաժարեալ դեսպան Պառոն Կալվանիա յառաջիկայ երեքշաբթի օր պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

—Թնդանօթարանի վերատեսուչ Սէյիտ փաշա քանի մ'օրէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէ։

—Երկրորդ զօրաբանակի սպարապետի նախագահ Ֆէրիդ Աբիֆ փաշա Ագրիանուպոլսէն մայրաքաղաքս ժամանեց։

—Հ՞էֆէ՞մ երեն ուղղեալ մասնաւոր նամակէ մ'առնլով կը ծանուցանէ թէ Ծովային նախարարութեան պաշտօնատան մէջ անցեալ 302 տարւոյ ամսաթոշակաց վճարման և զինուորական ուսանողներու ու հաղուստներու հայթայթման առթիւ ինչ ինչ դեղծումներ տեղի ունեցած են։

—Եէմէնի նախորդ կուսակալ և զինուորական հրամանատար Ֆէրիդ Ահմէտ Ֆէյզի փաշա, որոյ մայրաքաղաքս դալլ ծանուցինք երէկ, Իսկիւպի զօրաբաժնին հրամանատար անուանուած է։

—Պաղդիկ ծովու ռուսական ընկերութեան շոգենաւ մը, որուն մէջ 1500է չափ ռուս գաղթականք կը գտնուէին, երէկ առաւօտ Օտէսայէն մայրաքաղաքս գալով հարէմ Իսկէլէսիի առջեւ երկաթ նետեց և երեկոյին ճամբայ ելաւ դէպ ի Վլատիվոստոք։

—Ոստիկանութիւնը քանի մը չարագործներ ձերբակալեց որք ժամանակէ մ'ի վեր Դասքի փաշայի կողմը ձիերու և էշերու գողութեամբ կ'զբաղէին։

—Էլ-Դահէրէ լրագրոյն արտօնատէր Պ. Լիմին Հինտիէ Դահիրէէն մայրաքաղաքս եկաւ։

—Երէկ գիշեր ժամը կէն միջոցները Խասգիւղ Պողոսանէ կոչուած թաղը տան մը ներքեւի Ֆէսճիի խանութէն հրդեհ ծագեցաւ, սակայն հասած օգնութեանց շնորհիւ այդ խանութը միայն այրեցաւ։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Նոր Թատրոնի խումբն իւր հրաժեշտը պիտի տայ վաղը և կիրակի գիշեր։ Այդ երկու գիշերներն ալ պիտի ներկայացուի ՖՐԱՆՍԻՏԵՏՆ, Ա. Տիւմա Որդւոյն նոր թատերախաղն որ ծանօթ է մեր ընթերցողաց։

Վաղ գիշերուան ներկայացումը պիտի տրուի ի նպաստ Ֆրանսական խումբին առաջնակարգ դերասանուհեաց միոյն՝ Տիկին Տիվէրժէի։ Իսկ կիրակի գիշերուան ներկայացումն նուիրեալ է բարեգործական նպատակի մը։

Աւասիկ դերերու բաժանումն.

Ռիվերօլի մարքիզը	Պ. Տուչէ
Լիւսիէն Կոմը	» Լասալ
Սգանիսլաս	» Շարլէ
Հանրի տը Սիմէօ	» Լէտէ
Բէնդէ	» Կոլեար
Սէլէսդէն	» Բիւիզ
Ֆրանսին տը Բիվերոլ	Տիկին Տիվէրժէ
Թէրէզ Սիմէթ	» Տըլաքօս
Անենդ	» Շարլէ
Ժան տը Քորնիկեաք	Պ. Ժուսէր
Էլիզա	Օր. Պէրրի

Տիւմա որդւոյն այս ընտիր գործոյն կրկին ներկայացմանց համար Նոր Թատրոնի օթեակներն ու սիմոնները այժմէն գրաւուած են մեծաւ մասամբ։ Կիրակի գիշեր ՖՐԱՆՍԻՏԵՏՆ ի հետ պիտի ներկայացուի նաեւ ՇՈՒՖԼԻՕՌԻ կատակերգութիւնը։

ԱԶԴ

Օսմ. Հանրային Պարտուց Թողեալ հատուցիչ վարչութիւնը կը տեսնէ թէ շարժուն գրաստներ գնելու Ջիհան համար Դրամագլխի օրինաց 13 րդ յօդուածին արտատպութիւնք շատ անգամ անուս կ'ստանուին։

Պետական Խորհ. ոյ որոշմամբ, Վարչութիւնս այս կէտին վրայ կը հրաւիրէ հասարակութեան ուշադրութիւնն եւ կը յիշեցնէ թէ այս ընդարձակը պարտի տեղի ունենա ոչ միայն առաջադրութեան, ինքզինքն գրաշին կամ թուականին մէկ մասամբ, հապա թէ առաջադրութիւն և թէ ինքզինքն գրաշին մէկ մասամբ, եւ մէկ կամ վեց պարագային մէջ, թուականին մէկ մասամբ։

Վերոյիշեալ 18 րդ յօդուածին համաձայն, ամէն գրութիւն որուն չարժանն գ ոչմանդիներն այս կերպիւ ընդունած չեն, անդրադարձ պիտի նկատուի։

ԸՆԴ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

Մոսկուա, 25 մարտ

Պ. Պ. Կրուէվ, Պէնտէրէվ եւ պուլկարական ընդդիմադիր կուսակցութեան ուրիշ քանի մը անդամք այսօր ատ հասան։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Բարիզ, 24 մարտ

Տէպա բացարձակապէս կը հերքէ պիտուր թէ Ռուսիա առաջարկներ ըներ է Ֆրանսայի՝ դաշնակցութիւն մը կնքելու համար։

ԻՏԱԼԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հռոմ, 24 մարտ

Զրոյց կը պտրտի թէ նախարարութիւնը պիտի փոխուի մասամբ։ ընդդիմադիր կուսակցութեան հնդեակ պատերէն Պ. Գրիսպի կը հաւանի եղեր նախարարութեան անդամակցիլ։

Լոնտոն, 24 մարտ

Անգլիոյ Պանքան 3 % որոշեց իւր առիսոսի սակագինը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 13 մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 ամիս Լոնտոնի վրայ (պանքայի)	.....	111 5/8
3 » » » (վճռական)	.....	111
3 Բարիզի » (պանքայի)	.....	22 72 1/2
3 » » » (վճռական)	.....	22 80

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Մայս.	Սէրի	15 3
Պորսային գոցուելէն վերջը	»	15 3
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելքաս	»	15 4
Բարձրագոյն գին	»	15 5
Նուազագոյն	»	15 4
Կէս օրին	»	15 5

ԻՍԹԻԴԻԱՔԸ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	39 20
Այս առաւօտ	39 26
Կէս օր	39 26

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵՓՂԹՈՅ

Փոխառութիւն	1858)	Սէրի	94
»	1862)		
»	1860)		
»	1863)	»	14
»	1872)		
»	1865)		
»	1869)	»	0 15 4
»	1873)		

Ինլիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	83 80
Այս առաւ. բացուեցաւ	83 25
Կէս օրին	83

ԲԱԺԵՆԵՏՈՒԹԻՒՆ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լիր.	3 20
Ֆրէտի ժէնէրալ	Օսմ. »	6 10
Պանք տը Ֆրանս	» »	5 25
Սօս. Շանժ է վիլլէօրս	» »	3 15
Թրամուէյ	» »	290
Բուանիլի երկաթուղի	Ֆր.	33 75
Ոպիլիսիոնի տը Բրիւքսէլ	»	—
Բանքնեթուզի Լաւրիոնի	»	75

ԸՆԹՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 23 Մարտ, ժ. 10 է 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քոնսոլիտէ	— —
Եգիպտական	380

ԳԱՀԱՌԱՑԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՍԷԼՈՆԻԿ, 6 մարտ

Ադէ-ելի 9414 թուոյն մէջ Սէլանիկէ քանի մը համառօտ տեղեկութիւններ տեսանք, որք իրողութեան նկարագիրն ըլլալով հանդերձ՝ տեղւոյս հայ հասարակութեան տխուր մի զարմանք պատճառող կէտն ուղղելու համար հարկ կը համարիմ գրել իրողութեան ճշմարտութիւնը։

Ինչպէս Գ. Նամակագիրը գրած է, ներկայ տարւոյս փետրուար 7/19ին պատուաւոր հայերէ մի կարգադիր յանձնախումբ կազմուած էր, մեր ազգային դերասանապետ Մեծ. Մ. Մընակեան էֆէնտիի դերասանական յաջողելի խմբին միջոցաւ թատերական մի ներկայացում տալու փափաքանօք, ընդ նախագահութեամբ Մեծ. Դրիգոր էֆէնտի Բաչաեանի. բայց Գ. Նամակագիրը չգիտեմք ինչ պատճառաւ կարգադիր յանձնախմբին պարագլուխի և այլ եռանդուն աշխատաւոր երիտասարդաց անունները զանց առած է նշանակել, որք ամենին խնայած չեն իրենց աշխատութիւնը պէտք եղած բոլոր կարգադրութեանց մասին։

Ահաւասիկ կարգադիր յանձնախմբի անդամներն։ Մեծ. Մանուկ էֆէնտի Կիւմիշեան, պարագլուխ յանձնախմբին, Սամուէլ էֆ. Լափճինճեան, արքունի բժիշկ, Օնիկ էֆ. Տէվլէթեան, հանքային երկրաչափ, Խաչիկ էֆ. Տ. Յովհաննէսեան, Միսաք էֆ. Ամարճիեան, գանձապետ, Յակոբ էֆ. Մարգարեան, Միհրան էֆ. Պետրոսեան և մէսի Յակոբ էֆ. Խաչերեան։

Նաև Գ. Նամակագիրը կ'ըսէ թէ ներկայացումէն գոյացեալ հասոյթը (որ կը կազմէ մէճիտը քան դրչէն 6370 զուրուշ, որմէ 4500 զուրուշի չափ ծախք պիտի հանուի) այլ և այլ կողմերէ Սէլանիկ հանող անդործ հայերու նաւուղեքի և այլն պիտի գործածուի։ դատարկապորտ անձանց քաջալերը մը և զանոնք անուղղակի կերպիւ ի բարաց հրաւիրելու բնութիւնն ունի այդ կարծիք, որ բոլորովին սխալ է։ յիշեալ հասոյթ պիտի մնայ ազգային անտուկին մէջ ի պահանջել հարկին բարեգործական անհրաժեշտ պէտքերու։

Ս. Ե. ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆ

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ԲԷԼՈՒՈՒԶ Ս. ՀՈՅՐԱՊԵՏԻ ԵՒ ԿԱՊՈՒՏԿՈՂՈՑ Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՎԱՆՔԵՐՆ ԵՒ ՔԱՆԻ ՄԸ ԳԻՒՂԵՐ

Անցեալով Կարճկանի գաւառի արեւելեան-հիւսիսէն, մեր քարերին կը հանդիպի մի զառիվեր։ Երեքչորրորդ ժամու մէջ կը բարձրանաք այն սարահարթի վրայ որոյ «Պաղայ Պրակ» անուն կուտան։

Պաղայ Պրակի աջ ու ձախ թեւոց շուքի տակ սփռուած են Զէվայ, Պաղ, Հաստրանց, Գոլիան և ուրիշ մէկ քանի քիւրդ գիւղեր։ Առաջին երկուքի մէջ կը տեսնուին հայ եկեղեցիների ամայի շէնքեր՝ որոնք ժամանակի այլանդակ փոփոխումներուն պատճառաւ մեռցած են անտէր։ Դիտող մը միայն կրնայ երեւակայել այն տխուր եւ մելամաղձոտ երեւոյթի որով հանկուած են սոյն կիսաքանդ շէնքերը։ Վանայ ծովու, օր երկու քարընկէց հեռաւորութեամբ կը տարածուի նոցա հանդէպ, գոգցես իւր այս մասով մի այնպիսի տեսարան կը կազմէ որ կը համալատասխանէ այդ աւերակաց տխրութեան։

Պաղայ Պրակն ասկէ 20-30 տարիներ առաջ իւր վրայ կրած է անտառային մեծ հարստութիւն մ' այնքան առատ և հոծ՝ որքան կը ներէ իւր տարածութիւնն և դիրը։ Սակայն, ժամանակի անագորոյն ճանկերի հետ նաև մարդկան անտնտեսագիտութիւնն այժմ մերկացուցած են զինք իւր հոկայ և բաղմաթիւ ծառերէն ու միայն կանանչ ու թմբամ պուրակներու շառաւիղներ թողած նոցա արմատներուն վրայ, որոց նըկատմամբ եւս դարձեալ տեղացի տապարաւորք կը վարուին այն անգթութեամբ որով անհետ եղած են արդէն անթիւ գամի, կաղնի և զանազան հաստաբուն ծառերն։ Այս պրակի տարածութիւնը Վանայ ծովու հարաւէն կը ձգուի մի և նոյն ուղղութեամբ երեք ժամ, դէպի արեւելք մէկ ու կէս ժամ։ Մեր ուղին ուղղակի արեւելք կը դառնայ և մեք այս անտառէն դուրս ելնելով մեր դիմաց կը տեսնենք 15-20 տնուոյ Հարանց հայ գիւղ։ Ի՞նչ հայերէ՞ ալ հիմնուած լինի այս գիւղն, իւր դիրքի առաւելութեամբ խիստ յարմար է իւր անուան։ Իսկ բարոյական և նիւթական տեսակէտով հակառակ է իւր կոչման։

Հաղիւ թէ Հարանց գիւղէն երեք քառորդ ժամ յառաջ կ'երթանք, մեզ կընկերանան հեռագրաթելերը, ու շատ տիրուն և զմայլելի տեսարաններէ չըբաւական կը գտնենք զմեզ Նանիկանց բան տնուոր հայ գիւղի մէջ։ Մեր աջ կողմ գիւղի աւագ աղբիւրն իսկ ձախ կողմը գեղջուկ եկեղեցին է։ Առաջինը մարմնոյ տապը զովացնող, երկրորդն հոգւոյ։ Եւ սակայն, ափսո՛ս որ վերջինն իւր կոչման հակապատկերին մատնուած է։

Թողնենք Նանիկանցն և իւր ցաւերն։ Ճանապարհս հարթ է և չորս կողմը անմահութիւն կը բուրէ։ Մեր ուղին մէկ ժամ կը տեւէ։ փոքր ինչ առլիւի զառիվերի մ'արեւելակողման ձորամէջէն սահող վճիտ վտակի եզրն ենք։ Մեր ուղւոյ հիւսիսակողմէն գմբէթաւոր լերկ շէնք մը կը տեսնուի, որոյ առընթեր եղող քանի մը հիւնօրեայ ուռենիք իրենց տխուր ստուերովն ամէն անցորդի ուշն և ուրուշ այդ շէնքի վրայ կը հրաւիրեն, եւ քանի որ այս հեռաքրքրութիւնն գոյացաւ ի մեզ ակնարկ մ'ալ նորա վրայ ձգենք։

Այս շէնքը՝ Բէլուայ Ս. Հարապետի վանքն է, որոյ ամայութեան պատճառն ալ աւանդութեամբ կը պատմեն թէ 4-500 տարիներ յառաջ «վանքաւոր» անուն թուրաւոր մոլեղ մ'եղեր է որ, իւր թոյն մի օր պատեհ առիթի կը գտնէ վանուցս կաթնամանի մէջ թափելու։ Մի ևնոյն գիշերն երբ սորա միաբանք՝ որ քահանայի մ'ընտանիքէ բաղկացած են եղեր, կ'ուտեն զայն, կը մահանան ամբողջովին։ այն օրէն ի վեր այլ եւս ո՛չ ոք չէ համարձակած բնակիլ հոս, ելն էլն։ Ա՛հ, անգութ կենդանի, քանի՞ մահաբեր և քանի՞ զաղիր եղած է այն թոյնն՝ որոյ դառնութիւնը կ'ըզգայ ցարդ եւս հոս այցելող մէկը։ Մենք բնաւ չենք կրնար ժխտել այսպիսի պատմութեան մը գոյութիւնն, թէ և դէպքի ծագման փոխաբերութիւն լինելը տարակոյս չը վերցներ։ Վանուցս շէնքն երկու երեք դարերէ ի վեր ամայի և անտէրունչ մնալէ ետք, իւր ամուր և փայտէն կաթողեկեցիս անխախտ կը գիմադրէ դարերի այդ ծանր հոսանաց հետ։ իւր վրայ տեղացած բընութեան և մարդկային հարուածներին՝ ինչպէս վիրաց մի էակ։ Ո՛վ դառնութիւն։ Վանուցս տաճարի բեմի տակէն կը բղխի վճիտ աղբիւր մը որ կարծես այդ անտեղունչ շէնքի անքուն ակն է, իւր անցեալն ու ներկայն լալու։ Ո՛հ, քանի՞ դառն և յուզիչ արտօսր։

Ս. Հայրապետի ամայի վանքէն կէս ժամ հեռաւորութեամբ՝ հարաւային կողմէն կը փայլի Բէլու 90 տնուոր նըշանաւոր հայ գիւղ։ Գիւղիս դիրքն ունի մի առանձին տեսարան՝ որոյ գեղեցկութիւնն յատուկ է այսպիսի գրեթէ լեռնադաշտային բարձր մակերեւոյթ ունեցող վայրի մը։ Տեսութեան հորիզոնը շատ ընդարձակ է հոս։ հարաւային և արեւելեան կողմերէն խիզախ, Մոկաց և Երեւարք գաւառաց լեռներն՝ իրենց կոնաձեւ և ձիւնապատ գագաթներով՝ որոնք կը կազմեն կորդուաց լեռնաշղթայի գլխաւոր օղակները, 10-15 ժամու միջոցով մը կը խլեն տեսողութեան թեղն յորմէ՝ մի այնպիսի գիւթիչ տեսարան՝ որոյ գիրքը մասնաւոր հրապոյր և վեհութիւն մ'ունի։ Բէլու գիւղի մէջ կան երկու գեղջուկ եկեղեցի, երեք քահանայ, որոցմէ մին կը վարէ նաև փոխանորդաբար գիւղի Բէյիսութիւնն, և մէկ-երկու տիրացուներ և ուրիշ ոչինչ։ Բարոյականն համեմատական է նաև նիւթականն։ այս կէտի պարագաներուն մասնամասնութիւնը մեր նպատակն է դուրս է։

Բէլու գիւղէն դէպի արեւելք ժամու մը չափ կը տեսնէ մեր ուղին։ Թարմ և կենսատու օդի, անուշ ու պաղ ջրերի օժանդակութեամբ, գոգցես յաջողակուած մարդով ու խելքով կը բարձրանաք Կապուտկող կամ Կուզկունկռանի սարահարթի վրայ։ Մեր դիմաց կը պարզուին Ռշտունեաց աշխարհի գեղեցիկ լեռներն՝ որոնք կը պարփակեն համանուն դաշտի հարաւային, արեւելեան և արեւմտեան եզերքն ու կարծես թէ նաղելաչուք տիկիններուն նման հրամանակատար են իշխանապետ սեգ Արտօսրին որ իւր բարձրը գագաթով կը բարեւէ պատական Ընձաբարն և այնքով կը խօսի անցորդին։ Կապուտկող լեռնակն իր առաջին անունն առած է իւր հողի գոյնէն, երկրորդն իւր տաժանելի զառիվերով բեռնակիր գրասներուն տուած ներդութեան պատճառաւ խնդճ ձիասպանաց և ջորեպանաց բերնէն։ Այս զառիվարի հիւսիսակողման ձորի մէջ՝ Ընձաբար լերան պատուանդանի վրայ կը վայրի Ս. Յակոբայ վանքն։

Այս վանքի հիմնարկութեան առիթը՝ Մանաճիր Ռշտունիի Մծբնայ Հայրապետի Սարկաւագաց մասին դարձած անգթութիւնը կը պատմեն լինել։ Ընձաբարն այն լեռն է որոյ վրայէն անիծեց Մծբնայ Ս. Հայրապետն անգութ Մանաճիրն և իւր ընկերն։ այս անէծքէն յառաջ եկած երաշտութեան և անպտղաբերութեան պատիժ կը տեսէ ցմահ այդ Ս. Հայրապետին։ Նորա մահուանէն ետք՝ Ռշտունեաց ժողովուրդն զգալով իրենց իշխանի անգթութեան պատժի ծանրութիւնը, կը դիմեն Նորա դերեզման, Ս. Հայրապետի ձեռքի մէկն առնլով իրենց աշխարհը կը բերեն և ասա իրենց երկրին պահապան դնելով կը հիմնեն սոյն վանքն, որով այս երկիր կ'ամաքի և ժողովուրդը կը պաշտէ զայն խորին յարգանօք և կը կանգնէ նմա տաճար հիասքանչ, որ կը մնայ ցայսօր իր բարձր գմբէթով և Ս. Հայրապետի Ս. Աջով անվնասք։ Այս տաճարի աջ կողմէն կայ նաև Ս. Դէորդ անուամբ ուրիշ մատուռ մը, վանքի պարիսպէն դուրս զոյգ մը պաղ և անուշահամ ակներ։ Վերջին պատերազմի ծանօթ պատճառներով եօթն տարի առաջի դարձած էր այս հաստատութիւնն և այս առթիւ բաց ի տաճարի հոյակապ չէնքէն՝ ամէն բան տակնուվրայ եղած է։ Ասկէ երեք տարի առաջ՝ Վանայ Առաջնորդարանի միջոցաւ վանահօր մը յանձնուած էր՝ որ հոս հաստատութիւն հիմնելով՝ թէ՛ վանուցս վրայ Ապթամարայ Մխաքան Աբրահամ վարդապետի երեսէն գիւղուած պարտքերն սկսած է առդիէն անդիէն հանգանակել և թէ նորա խցիկներն և չէնքերի աւերակաց կոյսը պեղել։ Հողային ընդարձակ հարստութիւն և առատ եկամուտ ունեցող այսպիսի ազգային հաստատութիւն մը այս կացութեան մէջ գտնել միթէ զարմանալի է քանի որ նորա նախորդ Վանահօր նըմանները դժբախտաբար պակաս չեն։ . . .

Դ. Գ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆՑ

ԼԵՁՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐԻ ՀՆՁՈՒՄՆ ԵՒ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ԵՒ ՏԱՃԿԱՀԱՅՈՑ ՄԻՋ

Ե.

Կենդանի լեզուներից իւրաքանչիւրը կրած է մեծ յեղափոխութիւն օտար լեզուների ազդեցութեան տակ։ Բայց «չը լայ, ասում է հ. Այտընեան, սրչափ գիտենք, ծանօթ լեզուաց մէջ, լեզու մը՝ որ այնչափ օտարոտնեանց անձնատուր, այնչափ կերպարանափոխ եղած, վերջապէս այնչափ նէրգի՞ն ազդեցեալ լայ, ինչպէս Դէր Քէչիշ դրքոյն հայերէնը»։ Եւ խորին հմտութիւն ունենալ հարկաւոր չէ, դիտելու համար, թէ որ օտար լեզուն է այդ ահագին յեղափոխութեան ենթակայ լինելիք, տասնհայոց աշխարհաբար լեզուն։ Նկատ առնլ Ս. այդ լեզուն տաճկերէնն է։ Թէ տաճկերէնը ինչ խոր արմատներ է ձգած Տաճկաստանի տայոց թէ՛ ժողովրդական բարբառի և թէ գրաբար լեզուի մէջ, այդ նրանից կարելի է հասկանալ, որ նոյն իսկ հ. Այտընեան՝ աշխարհաբար ի այդ անկիւնդ պրաստանը, որ մեծ ջանքեր է գործ դնում նորա յարգը դանելու համար և իր Քննական Բերականութեան մէջ, մի քանի քանի տեղ յայտնի աշխատում է՝ աշխարհաբար տաճկերէնի հրոյ ազդեցութեան ներքեւից խլել, նոյն իսկ նա, կրկնում ենք, ասում է։ «Թոնէ հին սահիրէնն այլ և այլ գրոյի ազգայ ազդեցութեան ներքեւ գոյնգոյն գործածքի մը կը նմանէր, իսկ ժամանակակից գրեհիկ լեզուն (տաճկհայոց) բառոբ կամ ինչ-բ (նորերս գոհէլ ըսուած) լեզուին բոլորովին «ինչ-ոչոբ» եղած կերպարանք ունի»։ Եւ ապա շարունակելով քննել լեզուի մէջ մտած օտարութիւնները, յարում է «Մտորին դարերու կէսէն ասդին, ինչպէս քաղաքական կամ կրօնական յարաբերութիւնները կը պահանջէին, ըստ մասին արեւմտեան (յոյն, լատին և գրանկ) և անհաշիւ ասելէ արեւելեան (ի սկզբան պարսիկ և արաբ, յետոյ Բաթոբ) տարրը զօրացած է, ոչ լոկ բառերու փոխառութեամբ, այլ և նշանակութեանց և «երակ-նաման օրէնաց այլայլութեամբ։ *)» (Քննիկ. Բերականութիւն. Բ. 333)

Իսկ մենք, քննելով այստեղ թիւրքերէնի ազդեցութիւնը տաճկհայոց աշխարհաբարի վրայ, մոռացիր չենք իւր բոլոր ընդարձակութեամբ պարզել այդ խնդիրը։ դա շատ հեռու կը տանէր մեզ եւ մեր բուն նպատակից կը շեղեցնէր։ Մենք կը պարզենք միայն այն այլայլութիւնները, որ հայկական տառերի հնչումը կրած է տաճկերէնի ազդեցութեան տակ։

Ընթերցող, եթէ դուք պատահմամբ գնաք Գաղատիա (Անգորա) և կեսարիա (Քայսէրի) և առիթ ունենաք խօսել այդ տեղի հայ բնակիչների հետ, այսինքն մի նշանաւոր մասի հետ այն «մեծամասնութեան», որ հ. Տիրոյեանի վկայութեամբ ի նախնեաց անտի ունէր իւր ներկայ արտասանութիւնը, ձեզ հետ կը խօսեն հետեւեալ կերպիւ։ Ջէ՛ Ջ-ները շաա՛ են դասէր։ եւ եթէ ձեզ չը յայտնեն թէ նոքա ուզում են ասել «Զեր յայները շաա՛ են գէնդեր», հաւիւ թէ դուք կարողանաք հասկանալ թէ նոքա ինչ են խօսում։ Ըստ այդմ այդ գաւառներում և մի քանի մերձակայ տեղերում ոչ թէ յ, ց և ջ հնչումներն միմեանց մէջ յեղյած են միւս Տաճկհայոց դաւառներում եղածի նըման, այլ դոյզ զօրութիւնն իսպառ կորած է։ Ի՞նչ է այդ այլանդակ ազդեցման պատճառը։ — Տաճկերէնը։ Վասն զի տաճկայ լեզուն բնաւ չունի ոչ Ծ, ոչ Ց և ոչ Ջ։ Տաճիկները և նոցա հետեւողութեամբ երբեմն էլ մեր հայերը՝ գրութեան մէջ այդ 3 տառերի հ չուտ փոխանակած են Ջ հնչումով։ Այսպէս, փոխանակ Ցանկով գրելու, գրում են Ջանկով։ Ցէ՛զար—Ջէ՛զար, Ցէ՛ամնէ—Ջէ՛ամնէ և այլն։ Հետեւաբար այն ժողովուրդը որ ամենայն կերպիւ ենթարկված է տաճկական լեզուի ազդեցութեան, որ մինչեւ իսկ ընտանեկան դրանում գրաւած երեխայի հետ խօսում է թիւրքերէն, —ինչպէս կ'ասէ պարոն Ալ. Նոր՝ նրանց հնչումները, որանք բոլորովին գոյութիւն չունեն իւր նեմատուն բառարանի մէջ։ Դարա հակառակ եթէ քննելու լինենք, նոյն իսկ Կ. Պոլսում տաճկերէնի մասը Գալատիա ի կամ Կեսարիայի է։ Բայց այս եւ ասա նման մի քանի տարաբարութիւններ մասնաւոր կերպարանք ունեն ուստի այդպէս սինոնիմ վրայ մենք երկար կանգ չենք առնի եւ խօսենք այնպիսիների մասին, որոնք ընդհանուր տաճկահայոց մէջ մուտք եւ հաստատուն ընդունելութիւն են գտած։

Հայերէն լեզուի ընդունելութիւն անցեալի՝ տեսչ-ը, գոյնեալ, տուեալ ձեւի վերջաւորութիւնը ժողովրդական լեզուն արդէն ի-ին դարից ամփոփել և սկսել է գործածել էլ, փոխանակ եալի, որպէս և ցայժմ գործածվում է մեր մէջ։ Թիւրքահայերը (և Մխիթարեանք) այդ եալ վերջաւորութիւնը դարձուցել են էր-ի։ Օրին. տեսեր եմ, փոխ. տեսել եմ, լսեր ես փոխ. լսել ես, գործեր է, փոխ. գործել է և այլն, և այդ աղաւաղումը ընդհանրացաւ՝ ինչպէս խօսակցութեան, նոյնպէս գրութեան մէջ։ Այդ սխալութեան մէջ գտնվեալ դեր խաղացողը թիւրքաց լեզուն է։ Այս վերջինը չունի բայական խնարհում և վերջաւորութեամբ։ Իսկ հրամայական եղանակի մէջ երեւցող և վերջաւորութիւնը՝ բայական խնարհումից առաջացած չէ, այլ բառական արմատ է։ օր. էլ—էլեալ (գալ) բայի. էլ—էլ-ալ (ծիծաղիլ) բայի, դուրս—դուրս-ալ (նեղանալ) բայի և այլն, իսկ դրա հակառակ տաճկերէնին յատուկ է Բ վերջաւորութիւնը. ինչպէս քէնէրիմ, դուրուրամ, դուսուրամ և այլն։ Եւ թէպէտ քէնէրիմ չի նշանակի հնչել եմ, այլ կը հնչեմ, դուրուրամ չի նշանակի կանգ առել եմ այլ կը կանգնեմ, բայց եթէ դուցանից եւս առնենք վերջին երկու մասնիկները, որոնք հանդիպ են հայերէնի մէջ։ — ին կը մնայ, քէնէր, դուրուր, դուսուրուր, որոնք կատարեալ ընդունելութիւններ են, այնպէս ինչպէս հայերէն —լեր (էլ), հնչեր (էլ), կոտրեր (էլ) եւ այլն։ Մանաւանդ թէ այս ձեւ ընդունելութիւնները թիւրքերէնի մէջ բնարերագոյն կամ գեղեցիկ ան են համարվում։ Ինչպէս, էլ-լեր էլ-ալ, փոխ. էլ-էն եիւզ (ծիծաղող երես—ծիծաղերես), իր էլ-էրէ-ալ, փոխ. իր էլ-էրէն ադամ (գործ պեռնալ մարդ), քէնդի քէրմէ-թիւնի ի-ն-ը քիմիկ — փոխ. ի-ն-ի-ն (ճանաչող։ Տարբերութիւնը յայտնի է միայն, որ այդ ընդունելութեան ձեւերի վրա յերէնը ե՛, ե՛, է կանոններն ուրեցնելով չենում է ընդունելութեան անցեալ, ուր որ թիւրքերէնը իւր ի՛, ա՛, ը՛ մասնիկներով նրանց վերածում է Ամանանակ ն Ապառնի։ Սակայն թիւրքերէն ձեւ խոնարհութիւնը հայերէն ձեւի հետ, մնում է նոյն, որից և պայծառ տես վում է, որ թիւրքերէն ձեւի շատ յաճախ գործածութիւնից հայերէն համանման վերջաւորութիւնն էլ յարատեւվել է թիւրքերէն։

Տաճկահայոց (մանաւանդ Կ. Պոլսեցոյ թէ՛ խօսակցութեան և թէ՛ գրական լեզուում ամենայն հոմարձակութեամբ գործածվում է, ինչպէս, նոնալ ընդ կամ ինչպէս նոյնպէս բառեր։ Ինչով այդ էն-ալ բառի ազատաձեւ ձեւն, ինչ-ալ բառն է, ընչպէս փոխանակում է ինչպէս, ինչպէս փոխ. մէկ մէկ։ Բայց ի՞նչպէս է պատահել, որ այդ Կ տառը փոխուել է յ։ Տաճկերէնն է տալիս մեզ դորա մեկնութիւնը։ Տաճկայ նոր, կանոնաւորած լեզուն մի սովորութիւն ունի, որ Կ կամ կամ ուղիղ Գ (g) հնչումը բանդակող տաճկական (բայց ոչ արաբ. և պարսկ.) բառերում, այդ Գ կամ Կ հնչումը, շատ հեղ եւ յայտնի տեղերում, փոխվում է Ց հնչման։ այսպէս՝ արտասանվում է ինչ-ինչէ փոխ. էլինինչէ։ ինչպէս իրօք գրվում է. էլէրէ—էլէրէյն փոխ. էլէրէցին (սեռ. հոլով, դէրէնէ և դէրէ-նէյն բառ գրութեան, հնչվում են դէրնէ, դէրնէյն։ Այս տաճկական սովորութիւնը, թիւրքահայերը մոցրել են եւ հայերէնում, ինչպէս՝ մեր Կ տառը որ հնչում են իրը Գ (g) և դարանից հետեւել են նոնալ, ինչ և այլն *)։

Բայց երեւի այս այլայլման վրէ՛ն լուծելու հանար է, որ մի տեղ էլ տաճկայ ե (էէ) հնչումը փոխել են կ-ի (գ)։ Այսպէս տաճկական յայտնի էշ (եշ) մասնիկը հայերէնում դարձուցել են կոր (gor), կընեմ կոր, կուտամ կոր և այլն, որ որպէս բառին, նոյնպէս եւ իմաստիւ կատարեալ թրքական է Աւլէ՞ ը՞, այսինքն առնում եմ =կոռնէ՞ կոր։ Կոռնէ՞ կոր՝ չինում ես=կը չինես կոր։ . . . Ինչպէս օրինակներից էլ երեւում է, եշ կամ էշ մասնիկը տաճկերէնի և տաճկահայոց աշխարհաբարի մէջ հաստատապէս սահմանական ներկայ են չինում **)։

Այսքանը բառական համարելով ասացուցանելու համար թէ տաճկական լեզուի յանախ գործածութիւնը և չափից դուրս ընտանութիւնը մեծ այլայլութիւններ է մուցուցած տաճկահայոց հնչումների մէջ, մենք այժմ դառնում ենք քննել բուն էական խնդիրը, թէ ինչ փոփոխութիւն ունի տաճկերէնի ազդեցութիւնը՝ խնդրոյ տակ, նկատ ք, դ, ֆ ֆ և Ջ տառերի հնչման այլ այլութեան հետ։

Ա. ՍԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆ
(Շարունակելի) (ՄՇԱԿ)

*) Ասոդանութիւնը և ուղղագրութիւնը (և տառադարձութիւն) եւս կազմում են մեան քերականական օրենաց. ուրեմն ինչո՞ւ է մեզադրում հ. Տիրոյեան «Մշակի» պ. խմբագրին թէ սա ինքնուրոյն կերպով—իր «ֆնդրէ-բրէ» Մոնդարամուրք լեզուի ազդեցութեան հետ կապել էր տառերի հնչման և գրութեան (Ասոդանութիւն և Տառադարձութիւն) այլայլութիւնը՝ երբ նոյն իսկ հ. Այտընեան իւր քննութիւններով հաստատում է այդ։

*) Տաճկասանի հրկ անները այդ Կ կամ Գ հնչման փոփոխացումը ծայրահեղութեան են հասցուցած, որով երբեմն բառերի իմաստի մէջ էլ տարաձայնութիւն է մտնում։ այսպէս փոխանակ ասելու ֆէրֆէ (գնացի), ասում են ֆ. ֆէրֆէ՞ կրայ)։

**) Թէ ինչ տաճկահայոց կ-ը—տաճկայ եշ մասնիկն է, այդ հաստատած են թէ՛ Վենետիկի Մխիթարեանք «Բարամէպն» մէջ և թէ Այտընեան փարդապետը իւր Քննական Բերականութեան մէջ։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՍԲՄ-ՓԱՇԱ, 11 մարտ,

Ադէ-ելի լրագրոյդ 953 թիւ թերթի մէջ հրատարակած էիր մասնաւոր վերկայագրերով Ազգ. Ուսուցչական մարմնոյն պատուակալ ա՛դամակից անուանեալ պատ. անձա՛ց անուններն։ սակայն զատ յատուկ փիլայագիր տարուեցան Ուսումնարանի առաջնակարգ պատ. դասատուաց, և դասատարակաց կրսէիր, և նոցա անուններն ալ նշանակած էիր։ Չեր ազգ հրատարակութիւնն ուշադրութեամբ կարդացի։ Արդ՝ թող ներուի ինձ յանուն երաժշտաց և ձայնարարաց դասատն խմբարհ գիտողութիւններն ընել։ Առաջնակարգ փիլայագիր ստացող անձանց անուններն երբ կարդացի, ի մէջ այլոց գրուած էր, թիւ 16 Համբարձումի Զէրչեան, և թիւ 11 Թովմաս Պարթեւեան։ Առաջինն հանրածանօթ և ազգային ամենահմուտ երաժիշտ (*) մ'է, և երկրորդն իմ վարժապետս որ է Ղալաթիոյ մինչեւ ցայս վայր։ գուցէ գանուէին նոքն շարքին մէջ մէկ քանի Զայնաւորներ ալ զորս ճանչնալու պատիւը չունիմ։ Ընդհանրապէս առ հասարակ առաջնակարգ փիլայագիր տրրուած էր։ Սակայն առաջ պատ. Ուսումնական խորհուրդն իւր մի քանի հրատարակութիւններով նոյն իսկ լրագրոյդ միջոցաւ կը հրաւիրէր դասատուներն ի ձեռին ունենալ մէկ մէկ փիլայագիր հասատաեալ Ազգ. Ուսումն. խորհրդէ։ Նոյն պահուն Զայնաւոր և Զայնագրագէտ դասատուք մէկ մէկիր կը հարցնէին թէ Ուսումն. խորհրդոյ եթէ ներկայանամք զմեզ ո՞վ պիտի ընէ, և ո՞վ փիլայագիր պիտի տայ. սորա պատասխանն ինքնին յայտնի է։ մենք ալ հիմա կը հարցնեմք վերոյիշեալ երկու առաջնակարգ փիլայագիր ստացող անձանց, ո՞վ ընեց զիրենք, և ո՞վ էր այն ճիւղի վրայ հմտութիւն ունեցող անձն, և ո՞վ էր այն աթոռի վրայ բազմողը։ մենք ի վաղուց գիտեմք թէ այն ճիւղի վրայ բազմող անձին աթոռը թափուր է նոյն իսկ լուսահոգի Թաշճեան Նիկողայոս էֆէնտիի երաժշտապետութեան օրով։ Առ այս մի քանի անգամներ հարցուցած էի հանգուցեալին, բայց անրուսալի պատասխաններ ընդունած էի, աթոռն իսկ իրենն ըլլալով, և այս իսկ անուրանալի ճշմարտութեամբ, բայց հիմա առանց քննութեան փիլայագիր կը տրուի, և այս պիտի համաձայնիմ խոստովանելու թէ ըստ իմ կարծեաց ընդունելի և յարգելի չէ, ինչպէս գուցէ ևս ձեր լրագրոյ 942-43-44-45 թիւերով բաւական թուղթ զոհած էիք ի մասին Տր. Դ. Ս. Տոպրաչեան էֆէնտիի «Բժշկութիւն ի Լոնտոն» վերնագրով յօդուածին։ ինչպէս ազնիւ ընթերցողաց ծանօթ է, յօդուածագիր էֆէնտին մանրամասն կերպիւ բացատրած էր թէ՛ ուսման, թէ՛ քննութեան և թէ վկայագրոց մասին, նաեւ քննող անձանց անուններն յանկնէ յանուանէ, ի վերջոյ վաւեր և անվաւեր ըլլալն։ Ի՞նչ, միթէ մեր ազգային վարժարանաց մէջ օտար և ոչ օտար աւանդեալ ուսումներն ուսում են և երաժշտութիւնն ուսում չէ՞. այո՛, չէ, վասն զի Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ փալն ըլլալով հանդերձ տակաւին կարեւորութիւն չէ տրուած, և ինչո՞ւ կարեւորութիւն տրուի, զի երբեմն կը փայլի, երբեմն կը մարի, ինչո՞ւ, վասն զի ո՛չ գլուխ ունի, ո՛չ կեդրոն ունի, ո՛չ գոյութիւն ունի և ո՛չ յարգ ունի, առսոր համար պարտի աթոռ ալ չունենալ, քննիչ մարմին ալ։ Այս գիտողութիւններս ալ կը համաձայնիմ նոցա ուշադրութեանն յանձնել որոց որ կը վերաբերի, յօդուտ ազգային երաժիշտ դասատուաց և ի փառս Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ։

Ա.ՉՆԱՒՈՒՐ Ս. ՊԱՂԴԱՍԱՆ
Երաժիշտ Քա-ղ-Փաշայի

ՊՆԱԿ (ՏԱՒՏԱԿԻ)

ԻՐԵՐԱՎԱՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բաժնուած 36 մեծ տախտակներու

ՎԱՒԵՐԱՑԵԱԼ ՅՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Ազգային մեծահամբաւ դասատուս Սիմոն էֆ. Միքայէլեանի յօրինեալ թուաբանական տախտակներն որք 36 մասէ կ'բաղկանան, գիւրամատչելի եղանակաւ կ'ուսուցանեն նախապատրաստական դասու արարոյց գրաւոր և մասուր թուաբանութիւնն ամենայստակ կերպով, սկսեալ թուումէ, չորս գործողութիւններն ամբողջ թուոց, հասարակ և տասնորդական կոտորակներ խառն թիւ, կանոն միութեան, և ապա պարզ և բարդաբեալ երից կանոններն միչև ստակերաստ աշտոյ ուսիկ դէնելով կանոններն և լուծման օրինակն։

Ցիշեալ գործն, իւրաքանչիւր և արդի վարժարանական ուղղութեանց ամենեին պաշտամ կը յանձնուի մեծագոյն ուսուցչաց ուշադրութեան։ Ցայժ գիւրամատչելի գնով կը գտնուի Զաքմաքճիրլար փողոց թիւ 20 Ց. Դարմաքեան գրավաճառատան և այլ գրավաճառաց։

Գին 36 տախտակաց 3 զրուշ։

1—18

(*) Երաժիշտ բառը պէտք է հասկացուի ճայնագրագէտ և յօրինող։

Ա Զ Դ

Մեծ. Տոքդ. Վահրամ էֆ Թորգոմեան պիտի բանախօսէ Ուշրաթի երեկոյ, մարտ 14, ի ժամ 7 բան թուքաց Հոմ վարժարանի նարանթարանին վրայի սրահը։

Նիւթն է «Բժշկութիւն մարմնամարզութիւն»

Պատէ ։։ (—ՀՈՒՆԷՔԱՆԷԼ)

Բաւ եկամք այս գանօք կը հաւիրուին, հանգանձ ընծանօք, յանձնիդրութիւն ստոյն բանասասութեան

Մուտքն է 2 դահեկան մարտ,

2—

ԶԴ. Բ ՈՒԼ ԱՆ,

ՀԱՑԵՐԻՆԷ Ի ԳԱՂԱՂԻԵՐԷՆ

Ա.ՖՖ-ՈՒՐԷՍՍ

Հ. Ա. ՈՍԿԷ ԱՆ

Հրատարակութեան Ա, Բ, Գ, և Դ. թերթերը)

Ազգային ուսանողաց և անհատից գործածութեան համար պատրաստուած սոյն Բառարանը պիտի արտնակի տուեալ քան 15,000 գործածական բառ, Նշան Կ. Պէրպէրեան մարուբ տպագրութեամբ։

Բաժանորդագինն է մոյրաքաղաքիս համար 10, գաւառաց համար 15 դահեկան, թղթատարութեան ծախքն հրատարակչաց վրայ լինելով։ Գաւառաց բաժանորդք կըրնան 15 դահեկանի դրոշմանիշի զրկել հետեւեալ հասցէին, «Տէրիսատէթատ, Էսկի Պազար Զապթիկ Ճատէսիտնէ Ն. 63, Նշան Պէրպէրեան մաթպասրնա։»

Տպագրութիւնը լրանալէն յետոյ գիրքը պիտի վաճառի 20 դահեկանի։

Բաժանորդ գրուելու ուզողք պարտին դիմել Պոլիս Նշան Պէրպէրեան տպագրատունը, Զալաթիա, Գումխանէ խանի տակ Ե. Դրոյր և Ընկերութեան 23 թիւ թղթավաճառանոցն։

4—4

Ա Զ Դ

Ժ. Տ. Մանէթիոյի դրամատունը կը ծանուցանէ արգոյ հասարակութեան թէ Բուսմէրիի երկաթուղեաց արժէթղթո

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՍ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՍՏՔ 1885 ՏԱՐԻՈՅ 1,788,964

ՆՕԹՀԲԸՆ ԷՇՈՒՐՈԸՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՍՏՔ 1885 ՏԱՐԻՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղի համար մինչև ցարդ տուժած ընդամենը 15,000,000 *Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։*

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 **ՄԱՐԻԹԱՅՄ** ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը դիմեն դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերպիշեալ երեք Ընկերութեանց։*

Պահանջել գործարանին Այս նշանը

Պահանջել գործարանին Այս նշանը

ԵԹԷ ԿԸ ՀԱՃԱՔ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՃԼՆԵՐՆ

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԹԱՑԾՂՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Որք շնչուելով եւ ուտուելով կը ներգործեն լնդդէմ Հարբուխի, Գրոնշիդի, Գումի, Շնչաղելութեան, Ձայնի կերկերման, Խուչակատապի եւն։ Ամեն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՃԼՆԵՐՈՒ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի այլեւայլ շաքարահատներն եւ բաղադրութիւններն որք թէ՛ վտանգաւոր եւ թէ՛ անազդեցիկ են։

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՃԼՆԵՐԸ անմիջապէս կը ներգործեն եւ բժշկական ուրիշ պատրաստութեանց բուժել չկրցածն ապահովապէս կը բուժեն։

ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՃԼՆԵՐՈՒ ազդեցութիւնը ՎԱՅՐԵՆԱԿԱՆ է ջղային հազերու մէջ։

ԱՐԵԼԻ ԱԺԱՆ ԵՒ ԱՐԵԼԻ ԱԶԴՈՒ ԲԱՆ ՈՒՐԻՇ Ո ԵՒ Է ԴԵՂ

Լաւագոյն հասկնալու համար ժէռոտէլի Բասդիճլներու գերազանցութիւնն, ուշի ուշով կարդացէք հետեւեալ բժշկական դիտողութիւնները։

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

Խայծղանի շարտարաբերս

1. ՄԱՐՍՈՂԱԿԱՆ ԹՈՂՈՎԱԿՆ, ուստից կ'ելնեն խայծղանի կարծր և անդուելի ցանգաներ հատիկներն որք բերանի մէջ չլուծուելով կ'ելթան ատամքով կ'ելնան, առանց գոյնի ինչ խայծղան հոգորդելու։ Հնդկական խոզակաց օրոց սահմանեալ էին։

2. ԽՈՂՈՎԱԿԱՆ ԾԱՑՔԸ խայծղանի հատիկները կը մանեն ատամքի մէջ և զոյն բերանը տալով շաքարով և ժելատինի նիւթերով, յառաջ կը բերեն ատամքսի անհանգստութիւններ։

3. ԱՂԻՒՆԵՐՈՒՆ մէջ կը շարուենան այս հատիկներն պատճառած անհանգստութիւնք և յառաջ կը բերեն Բորբոքում, Վէրք, Խիթ եւն. որոնց պարունակած ափիոնն; մորֆինի եւայլն պատճառաւ։

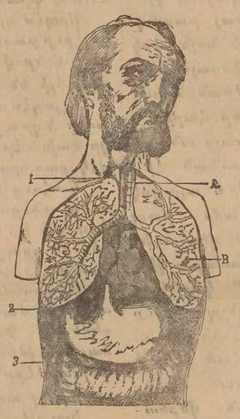

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ժէրոտէլի Բասդիճլներու

Ա. ՇՆՉԱՓՈՂԵրուն մէջ ժէրոտէլի բասդիճլներու գոյրշիները մեծապէս կը ներգործեն երնից ուղղաբար և կազդուրիչ յատկութեամբ, քանի որ կը շնչուին ու կը ծծուին։

Բ. ԹՈՒԹԻՐՈՒՆ մէջ մէն մի չընչաւորութեան կը հատնին ժէրոտէլի բասդիճլներու գոյրշիներն և բնականաբար տարածուելով անմիջապէս ի գործ կը դնեն իրենց փրկարար ազդեցութիւնը։

Բարիզի բժշկական ամենն կարուբար թերթն, կազէթ տէ Օրէթօ, այսպէս կը խօսի բասդիճլներուն վրայ. «Ոչ մի ժերոտէլ պարզ մի՝ջոց մը գտած է խայծղանը մարդելու համար ընչափորերու ամենէն նուազ թերերուն մէջ ատանց պարունակելու վնասակար նիւթերը։ Այս պայմանները, խայծղանին ազդեցութիւն են ունչան արագ է որ քանի մը բասդիճլներ կը բաւեն հազը դադրեցնելու։»

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՃԼՆԵՐԸ անհրաժեշտ են ամեն անոնց որք ձայներնին կը յոգնեցնեն, արձակ օդի մէջ կաչխատին կամ իրենց պարտականց պատճառաւ ստիպուած են գրգռել գոլորշիներ կամ փոշիներ ուժել, ինչպէս Գործարար, Ջաղացպան, Կառավարք, Երգիչք, Դերասանք, Ատենաբանք, Քարոզիչք, Փաստաբանք, Ուսուցիչք, Դասախօսք, երկաթուղեաց Պաշտօնեայք եւն։

Տարին 100,000 է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիճլներով եւ Պ. ժէրոտէլ 40.000 է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի։

ԺԷՐՕՏԷԼԻ Բասդիճլներն են խայծղանի միակ բասդիճլներն որք վարձատրուած են Փարիզու 1878 ի Տիեզերական արուեստասէրներու կողմէ, Նախարարական որոշմամբ և ըստ խորհրդոյ Ազգաբնակական խորհրդոյ՝ փորձերու ենթարկուած են, և Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ են կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան բժշկական խորհրդոյ։

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 72 Բասդիճլ, Ենգլէս և Ֆրանսէզերէն ներքնագիր մասն։ — Պահանջել գործարանի նշանը

Ա. ԺԷՐՕՏԷԼ, գեղագործ ի Սէն-Մէհնուլ, (Ֆրանսա)

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են Բանգուզ եղբայր, Ն. Թէոտորիտէս և Դեղագործական Մթերանոցն, 33, Մեծ փողոց Կալաթայի։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Կալաթա, Քարանթինա փողոց, թիւ 9

ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ

ՇԱՀԱՒԼԻՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԻ
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ
ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՊԱՆՔ

ՆԻՔՕՍԻՏ, ԴԵՂԹԱՓ ԸՆԴԴԷՄ ԾԽԱ ԽՈՏԻ

ՆՈՐՎԷԿԵԱՆ ԻՒՂ

ԿԱՄ ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՁՇՄԱՐԻՏ ԻՒՂ ՇԻՇԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ն. ԹԷՈՏՈՐԻՏԷՍԻ

Այս ձկան իւղական տարիէ հետէ կը յանձնարարուի մարդաբաղբիս բժիշկներէն։ Այս տատմամարդ պատրաստութիւն բաղմաթիւ վկայագրեր ստացած է, իրբ ամենէն ազդեցիկ այն ամեն հիւանդութեանց մէջ յորս մարդ ձկան իւղ գործածել հարկ է։

Մարդ ձկան իւղը մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը ծանուցի չ՝ մարդ։

ԿԵՆՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

Ն. ԹԷՈՏՈՐԻՏԷՍԻ

244, Բեյոյի Մեծ Փողոց, 244

Կալաթա-Պէրայի ոստիկանատան դիմաց

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Մ-վ-ին էֆենտին և ցամաքային ապահովութիւն
Մէհմէտ Ալի բաշա խան, 2, Պոլիս

Սառարգրեալս, Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՃԻԱՆ եւ կոմ, պատիւ ունին ծանուցանել փամբանանաց թէ Ընդհանուր Գործակատար անուանուած են Մանհայմի Ռեասիուրանս Ա.Ռ.Ի.Ի.Մ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ։

Compagnie de Ré-Assurances Maritimes de Mannheim

Այս ընկերութիւն, Պայմանագրութեամբ հաստատապէս կարուած վնասով ծովային ապահովագրութեանց ուրիշ ընկերութեան մը հետ, ունի ընդհանրապէս միացեալ դրամագլուխ մը Փր. 15.000.000
Դրամագլուխ շրջաբերեալ հանուած 7.500.000
Պահեստի դրամագլուխ 775.000
Պահեստ ատատնեալ վտանգներու և չվճարուած վնասուց համար 1.750.000
Ուրեմն, Մանհայմի Ռեասիուրանս Սոսիդիթ Ընկերութիւնն ամեն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ ապահովագրողաց համար 1.750.000

որք 30,500,000 Փրանքի

դրամագլուխ մ'ունին, յանձն կ'առնու ապահովագրել ամեն տեսակ արժէք, արժէքուղի, կարան, պանդուսան, գոյարեղէն եւ, որք կը զրկուին թղթատարութեան և ուրիշներու սակայ միջոցաւ։

Այդ ընկերակցութիւնները կազմող ընկերութեանց անուանքն տպագրեալ են ապահովագրութեան մուրհակաց վրայ։

Կ. Պոլսոյ համար երաշխաւորեալ է Օսմանկայսերական Պանքան։

Աւելի ընկերութեան ԴՐԱՄԱՏԵՐՈՑ անուանները.

Բարիզ	Գոնդուսա ա'Իպոդրոմ որ Բարի
Լոնտոն	(Լլոյտսի Էնտ Գուսէնի Պենգլին և ընկ. (Ընդկայսանի, Աւստրալիոյ և Զինաստանի Պանքա
Համպուրգ	Պերլինի գերմանական Պանքա
Ամսդերտամ	Ամսդերտամի Պանքա
Վիէննա	Ա.ռ եւտրական վարկի Պանքա
Լիեժ	Ընդհանուր Պանքա Լիեժի
Պրուսել	Ընդհանուր ընկերութիւն յօդուտ ազատի Շարասրութեան
Մանհայմ	Վարկի Հանրական Պանքա
Պերլին	Ս. Պլայսրեսոորը
Վրէնա	(Գրեսի Ազդպատ (Աւստրական Պանքա Վրէննայի
Բեգերպսբրկ	Ս. Ի. Կիւնցպուրկ
Գրազենհակ	Երկրագործական Պանքա Տանմարքայի
Ճենովա	Բոս. Հոթեր և ընկ.
Զմիւռնիա	Տր Գուսէնի եղբարք
Պուքրէշ	Իուսմանիոյ Պանքա
Աթէնք	Շարտա սրբուեստից վարկի Պանքա Յունաստանի

Աւելի ընդ արձակ տեղեկութեանց համար դիմել Գործակատարութեան գրասենեակը։ Պայմաններն և գներն յայտ շահատէս։

Գոնիսէբ-Եղբայրաբէջ, Հ. Օպէռ, փորձագէտ Վերիոյ տուն ծովային գործոց գրասենեակին, Պարնրմալը խան, 6, Կալաթա։

Ընդհանուր գործակատար

Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՃԻԱՆ եւ ԿՈՒ

ԱՐԻՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՁԱՏՈՒՆ

ԿԻՒՄԻՋ ԵՂԲԱՐՔ

Թերայի Մեծ-փողոց, 305

Գոնդատիրի մօտ

ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԵՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔՆԵՐ

ՎԱՃԱՌԵՆԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

Աշխարհի համար տասներկու քարդ եռապարող ամեն անձ ձրիապէս կ'ստանայ վեց մանրանկար սիրուն կենդանադրեր։

ՖՐԼԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՒԱՆՁԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՊ

Պրէ կանոնաւորապէս կը բռնի Լիվերբուլ և Ամերիկայի գծէն.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկա	2500	Ֆլամինկան	3700
Ալգերիան	2500	Ֆլամինկան	3700
Ալգերիան	2500	Ֆլամինկան	3700
Ամերիկան	2500	Իսպերիան	5500
Ամերիկան	2500	Սպերիան	5500
Ասիական	3700	Սպերիան	5500
Գերմանիան	6000	Սպերիան	5500
Գերմանիան	6000	Լեհական	2200
Գերմանիան	800	Լիսբոնեան	2500
Գերմանիան	2000	Լիսպոն	800
Տորոնտոյ	700	Ամերիկայ	700
Հիբերնիան	3700	Բերնան	3800
Լանգսան	3700	Գլասգոյան	3800
Լանգսան	3700	Գլասգոյան	3800

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել

ԵՅՈՒԹԱՐՏ ԼՈՒՅՈՆԹԷՆ

Գրքնակալ

Թիւ 34, 36, 38, Քիւչուք Միրզէ Թուան, Կալաթա

Կառավարիչ Զարմայ Ֆրէնտ, Էվերթուլ

Լանտա և ընկ. Լիվերբուլ

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԻՉ

ԲՈՏՈՂԱ (Գոլոշիք). Բնական հանքաջուր երկաթա ատն, թթուային, կազային. ամենազգաս դարման ընդդէմ արեան սակաւութեան, դեղնութեան տենդի. ատամոքսի ցաւերու. եւ արեան նուազութեանէն յառաջ եկած ամեն հիւանդութեանց։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ԶՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պոմբօ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԴԱՒԻԴԻՍ եւ ԲԵՌԴԻԲԻԴ։ Ատամ խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա։ Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ Ի Մէնչեսթրի դէմ բռնող

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանաքուս	4200	Ոնիկաքա	3000
Տերբա	4000	Ուսարիա	3000
Օսմանիի	4000	Նեքտիր	3000
Սեռասդիա	3250	Բերա	3000
Լիսպա	3250	Լոբիս	800
Մակասար	3250	Գլենտա	800
Մարգիթիս	3250	Գլենտ	700

Դիմել առ Ֆ. Թ. ՈՒԻԹՕՒԼ և ԸՆԿ.

Գալաթայ խան

ՁԻՇՄՈՒ ՄԱՐ և ԸՆԿ

513 Տ. Ֆէյմ Պարիզ, Լիվերբուլ

ՌՈՒՍԻԱՅԻ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՈՒՍՏԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՊ

Որ կանոնաւորապէս կը բռնի Լիվերբուլ և Ամերիկայի գծէն։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ԶՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պոմբօ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԴԱՒԻԴԻՍ եւ ԲԵՌԴԻԲԻԴ։ Ատամ խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա։ Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ Ի Մէնչեսթրի դէմ բռնող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ամերիկա	3,000	Գլեսք
Աբարամ	2,500	Փոսթրա
Հարատիա	2,500	Գրոս-Լրանդ
Լարանիա	2,500	Ռոբիթ
Մասեսսոնիա	1,500	Մորը
Բուսիրիա	2,800	Ֆոթրթոն

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով փոխադրելու կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանդստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲՈԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

513 Գոնդատիր

ԳԻՒԼՈՆԱՐՏ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՈՒՍՏԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՊ

Որ կանոնաւորապէս կը բռնի Լիվերբուլ և Ամերիկայի գծէն։

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոսթոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամեն կողմերուն համար, Նամանգէս Հավանի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկովի, Մանչէսդրի, Պրատֆորտի եւն. եւն. համար։

Ուղեւորաց համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամեն շաբաթուան մէջ կայ կիր. Ֆոմբրէտ մը

Ընկերութեան շքեղաւորը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հանգստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Գործակատար ԹՈՄԱՍ Զ. ՁՈՒԼի

Թիւ 1 Գիւշիք Հալա

511 Վարա խանի Ղալի

ԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԻԼԻԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայ և Բոլիէ դէմ կանոնաւորապէս բռնող

Սամսան, Տրապիզոն և Պաթում երթալու մէջ յառաջիկայ շոգենաւն է՝ Մէնչեսթրի որ մարտ 23 ին Մարսիլիայէն և ապրիլ 30 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալու յառաջիկայ շոգենաւն է Ուրդին։

Ուղեւորք և ապրանք

Նաւագոյնքի, ուժեղագոյնքն և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՊԻԹ ԲԸՊՈՒԼ

Թիւ 17-18 Գիւշիք Մէնէք

514 Մոսկովի փողոց, Թիւ 14

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՁՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՈՒՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Գալաթա, Մարմուտ բաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Մէրայի դիմաց։

Ժ. ՆԻՔՏԼԻՆԳԷՐ

Վճարման դիւրութիւն

Զգուշանալ կեղծերէն։

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՈՒՍՏԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՊ

Ընդ դէմ Ռէյթի, Կ. Պոլսոյ և Օրթագիւղ

ԹՈՎ ՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալգանոս	2,000	Լեքսանդր	4,500
Անդերս	3,000	Մարգիկ	4,300
Արկ	1,300	Աֆրսաթ	2,500
Գասսանս	3,500	Մեր	2,000
Գլասգոյ	2,200	Նեբրս	2,000
Գլասվ	2,000	Օֆելիա	5,000
Դեբրա	2,600	Օրլանոս	3,000
Գարիբալ	2,500	Օգրանդ	4,500
Գամեռ	2,100	Գրեթ	2,000
Գրաֆ	2,000	Բասիֆիք	4,200
Գոսֆ	2,700	Բրլերմոր	3,200
Տիտս	2,500	Բասանդ	1,200
Տանիս	1,800	Բիգ	2,800
Լարաբ	2,600	Բիանքա	4,[illegible]
Տրաբ	2,600	Բիանսա	3,200
Ֆարլան	800	Բոլլ	3,000
Ֆիտս	1,700	Բանանս	5,500
Ֆրամինկ	1,600	Բանիս	3,500
Կարիբ	3,500	Սալբոս	4,000
Կիգանս	2,200	Սարֆս	2,000
Կոզ	1,800	Սիլվիս	2,000
Կրասիս	2,200	Սարգեանդ	4,500
Հանկ		Թասսոս	1,200
Հերս	2,000	Թ. Ռ. Ի.	3,000
Հիսարլիկ	3,000	Թիրկեր	1,300
Հիսամերդ	1,200	Թրլիս	2,[illegible]
Ֆիս	2,300	Քասանդ	3,000
Քեբոս	2,000	Եբասս	4000
Քոմբս	2,200	Զեսարս	3,000
Լէս	2,000	Զերս	4[illegible]

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ՖՐԻԷՏԼԻԻԲ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.

Գրքնակալ

Թիւ 17-18, Գիւշիք Մէնէք

514 Խան Ղալաթիա

Աբեղանատէր Ս. ՅԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ.

ԿԱՆԱՔԵՐ առատին կարգի և զուտ պղպպատ, կրելով ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՈՒԻԼ նշանը։

Կաշիէ ՓՈՂԵՐ ամեն մեծութեամբ, մեքենայներու համար։

ԻԵՏՅԻՆԻ իւղ մեքենայից համար։

ՄԱՀՃԱԿԱԼԷ երկաթէ և արոյրէ։

ՄԱՄՈՒԼՔ ընդօրինակութեան։

Զանազան տեսակ ԳՈՐԻՆԵԱԼ առարկայք։

Անգլիական ԹԱՆԱՔ տպագրատանց համար։

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վաճառական և ընդհանուր գործակալք

ՅԱՂՋՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

Գէորգ պէյ խան, Եիւքսէք Գալաթայում Ղալաթիա, կ. Պոլիս

Միակ կեդրոնատեղի

ՄԱԼԱՆԳԻՐԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽԵՂՑ

Որոնք գիտէն կը դիմադրեն ցրտի և խոնաւութեան

Գնողաց համարման համար մեր վաճառատանց մէջ կը գտնուին վկայագրեր Եւրոպայի մէջեղած փորձերու ապացոյցներ։

ԲԼԱՔԷ ԱՐԾԱԹԵՂԷՆՔ

Անգլիոյ հռչակաւոր գործարանի

ՏՕՆ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԱՇԵԼԻՔ, ՍԿՈՒԱՏ ԵՒ ՁՄԵԼԻՔ

Նոյն վաճառատան

ԲԵԴՐՈՒԼԻ ԼԱՄԲԱՐՆԵՐ

Նոր, կատարեալ գործութեամբ շինուած, երկու լոյսով

Վաճառատունս յանձնարարուչէքով կրնգասնի ամեն տեսակ ապրանքներ տպսարել։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՓԻԼՃԻՒՓ—ՋԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի. 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1886, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՓԻԼՃԻՒՓ—ՋԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒՌՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

Առաւօտ	4	6	8	2	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44
Ի. Պոլիս	6 15	6 44	7 12	7 45	8 9	8 40	9 10	9 44	10 20	10 48	11 22	11 50	1 30	2 4	2 34	3 41	4 9	4 42	5 11	5 39	5 55	6 37
Գում—գարու	6 24	6 3	7 22	7 55	8 18	8 49	9 19	9 53	10 29	10 57	11 31	11 59	1 39	2 10	3 3	3 50	4 18	4 51	5 20	5 48	6 4	6 46
Եէնի—գարու	6 28	6 57	7 26	...	...	8 53	9 23	...	10 33	11 4	11 35	12 3	1 43	2 14	3 7	3 54	4 22	4 55	5 24	5 52	...	6 50
Տաղուտ փարա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամսթիա	6 34	7 3	7 32	...	...	8 59	9 29	...	10 39	11 7	11 41	12 9	1 49	2 20	3 13	4 ...	4 28	5 1	5 30	5 58	...	6 56
Եէնի—գարլէ	6 38	7 7	7 38	8 5	8 26	9 4	9 32	10 4	10 43	11 10	11 45	12 12	1 52	2 24	3 17	4 4	4 34	5 6	5 33	6 1	6 13	7 1
Պագրիգիւղ	6 49	7 19	7 50	8 19	...	9 16	...	...	10 55	...	11 58	...	...	2 36	3 28	4 16	...	5 18	...	...	6 25	7 12
Ամ. Ամէնանս	...	7 28	7 59	8 31	...	9 25	...	...	11 4	...	12 8	...	...	2 45	...	4 25	...	5 27	...	...	6 35	...
Գիւլիւք Զէք	...	...	...	8 40	...	...	...	...	...	...	12 16	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 43	...

ՓԻԼՃԻՒՓ—ՋԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՌՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

Առաւօտ	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	1
Գիւլիւք Զէք	...	6 35	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 52	...	...	...	...	...	...	...	6 25	...
Ամ. Ամէնանս	...	6 44	...	7 41	...	8 40	...	9 39	...	...	11 21	...	...	2 4	...	2 54	...	...	4 42	...	6 36	...
Պագրիգիւղ	6 25	6 4	7 27	7 51	...	8 50	...	9 49	...	...	11 31	...	...	2 11	...	3 4	3 51	...	4 52	...	6 49	...
Եէնի—գարլէ	6 38	7 6	7 9	8 3	8 31	9 4	9 38	10 4	10 14	11 16	11 44	1 24	2 23	2 48	3 16	4 3	4 36	5 5	5 38	6 12	6 31	7 3
Սամսթիա	6 42	7 10	7 43	8 7	8 38	9 8	9 42	...	10 18	11 20	11 48	1 28	2 27	2 52	3 20	4 7	4 40	5 9	...	6 46	6 35	...
Տաղուտ փարա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գարու	6 48	7 16	7 49	8 13	8 44	9 14	9 48	...	10 24	11 26	11 54	1 34	2 33	2 58	3 26	4 13	4 46	5 15	...	6 22	6 41	...
Գում—գարու	6 52	7 20	7 53	8 17	8 48	9 18	9 52	10 10	10 28	11 30	11 58	1 38	2 37	3 2	3 39	4 17	4 50	5 19	5 47	6 26	6 45	7 12
Ի. Պոլիս	7 ...	7 28	8 1	8 25	8 56	9 26	10 ...	10 48	10 36	11 38	12 6	1 46	2 45	3 10	3 38	4 25	4 58	5 27	5 55	6 31	6 53	7 20

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մարմարի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչև բանող կառախմբաց մէջ մինչև Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին